

Välfärdsplan 2023–2026

inklusive välfärdsberättelse 2020–2022

Godkänd av kommunfullmäktige 30.1.2023 § 6

Välfärdsplan 2023–2026

Främjandet av välfärd utgör en central del av kommunens verksamhet. Målen för Kronoby kommuns hälsofrämjande arbete finns inkluderade i föreliggande välfärdsplan. Dessa mål uppföljs årligen i form av en välfärdsrapport samt en gång per fullmäktigeperiod som en del av en mera omfattande välfärdsberättelse – båda dessa tillsänds kommunfullmäktige. Utöver välfärdsrapporten och -berättelsen godkänner kommunfullmäktige även välfärdsplanen.

I Kronoby kommun används två olika typer av välfärds mål: HYTE-mål samt servicemål. Den första typen har sitt ursprung i THL:s s.k. HYTE-koefficienter (från finskans *hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen*, d.v.s. främjandet av hälsa och välfärd), som i praktiken är indikatorer för välfärd som låter sig jämföras med andra kommuners statistik. Den andra typen av mål, servicemålen, härstammar från Österbottens välfärdsområdes servicestrategi 2022–2025.

Utöver THL:s HYTE-mål och Österbottens välfärdsområdes servicemål har Kronoby kommun även framtagit egna HYTE- och servicemål för att konkretisera de åtgärder som ska vidtas. En sammanställning av de olika typerna av mål hittas i följande tabeller.

HYTE-mål

	THL:s HYTE-koefficient	Kommunens HYTE-mål	Mätare	Sakkunnig part	Förverkligande
Processindikatorer					
HYTE 1	Rapportering om kommuninvånarnas levnadsvanor: <i>Befolkningens levnadsvanor och förändringar i dessa rapporteras till fullmäktige.</i>	Välfärdsrapporter görs årligen och tillsänds kommunfullmäktige.	Rapport till fullmäktige: ja/nej	Förvaltningschefen	Årligen
HYTE 2	Parameter för att främja befolkningens hälsa och välfärd: <i>I kommunens verksamhets- och ekonomiplan fastställs parametrar för uppföljning av hur målen för befolkningens hälsa och välfärd uppnås.</i>	Kommunen satsar årligen minst 150 euro/invånare på att höja livskvaliteten (kultur, fritid, idrott, bibliotek, MI).	Förverkligad uppföljning av mål: ja/nej	Ekonomi- och personalchefen	Årligen
HYTE 3	Uppnående av målen för hälsa och välfärd <i>I revisionsnämndens utvärderingsberättelse utvärderas hur kommunens mål för hälsa och välfärd har uppnåtts.</i>	I revisionsnämndens utvärderingsberättelse utvärderas hur kommunens mål för hälsa och välfärd har uppnåtts.	Utvärdering gjord: ja/nej	Revisionsnämnden	En gång per fullmäktigeperiod
HYTE 4	Expertis inom främjandet av hälsa och välfärd <i>Kommunen har en separat utsedd expert, planerare eller motsvarande som koordinerar främjandet av hälsa och välfärd.</i>	Förvaltningschefen har huvudansvaret för främjandet av hälsa och välfärd. Välfärdsgruppen, bestående av ledningsgruppen och fritidskoordinatören, sammanträder regelbundet och behandlar frågor som berör välfärden. Kommunen har en expertgrupp bestående av förvaltningschefen och glada kulturgruppen (d.v.s. representanter från fritidssektorn, biblioteket, MI och folkhögskolan).	Expertgrupp utsedd: ja/nej	Ledningsgruppen	Kontinuerlig verksamhet
HYTE 5	Kundråd eller forum <i>I planeringen/utvecklingen av kommunens tjänster utnyttjas kundråd/forum.</i>	Enkäter och frågor om aktuella ämnen finns kontinuerligt på kommunens webbsida för att kunna ta del av invånarnas åsikter. Invånarna uppmuntras också använda feedbackfunktionen på webbsidan. Ungdomsfullmäktige, äldrerådet och rådet för personer med funktionsvariationer hörs i viktiga ärenden. Medborgarträffar hålls regelbundet.	Kundråd/forum i användning: ja/nej	Ledningsgruppen	Regelbundet
HYTE 6	Rapportering om motionsaktiviteten hos barn och unga <i>Motionsaktiviteten hos barn och unga rapporteras i välfärdsrapporten.</i>	Kommunen stöder idrotts- och ungdomsverksamhet med minst 70 000 € plus 21 500 € per år. Uppföljningen av ungas motionsaktivitet görs exempelvis med Move!-undersökningens resultat, vilka årligen rapporteras i välfärdsrapporten till fullmäktige.	Rapportering gjord: ja/nej	Bildnings- och förvaltningschefen	Årligen
HYTE 7	Föreningarnas och kommunens gemensamma möte <i>Kommunen sammankallar regelbundet motions- och idrottsföreningarna och andra föreningar till ett gemensamt möte.</i>	Kommunen ordnar ett gemensamt föreningsmöte minst en gång i året, plus vid behov.	Träffar genomförda: ja/nej	Fritidskoordinatören	Årligen

	THL:s HYTE-mål	Kommunens HYTE-mål	Mätare	Sakkunnig part	Förverkligande
HYTE 8	Riktade motionsgrupper för barn och unga <i>I kommunen ordnas riktade motionsgrupper för barn och unga som inte deltar i motions- eller idrottsföreningarnas verksamhet.</i>	Den avgiftsfria Hobbis-verksamheten i skolorna används för att sänka tröskeln för barnen att delta i bland annat motionsgrupper.	Antalet deltagare	Fritidskoordinatör	Årligen
HYTE 9	Förhandsbedömning av konsekvenserna (EVA) <i>De tjänsteinnehavare som ansvarar för främjandet av motion och idrott deltar i förhandsbedömning av konsekvenserna av de nämndbeslut som är under beredning (EVA).</i>	En blankett för systematisk konsekvensutredning utarbetas.	Förverkligat: ja/nej	Fritidskoordinatör och/eller motionsinspiratören	Vid större nämndbeslut
HYTE 10	Sektorsövergripande arbetsgrupp för främjande av motion och idrott <i>Kommunen har en sektorsövergripande arbetsgrupp som behandlar främjande av motion och idrott.</i>	Välfärdsgruppen, bestående av ledningsgruppen och fritidskoordinatör, sammanträder regelbundet och behandlar frågor som berör välfärden.	Förverkligat: ja/nej	Ledningsgruppen, fritidskoordinatör	Kontinuerlig verksamhet
HYTE 11	Granskning av skolmiljön och skolgemenskapen <i>Medeltalet viktat med elevantalet i kommunens grundskolor, där granskningen av hur sund och trygg skolmiljön är samt hur välfärden främjas i skolgemenskapen, enligt vad som förutsätts i lagen.</i>	I skolorna görs en enkät bland både grundskolelever och gymnasie studerande där tryggheten mäts. Projekt om särbegåvade elever ordnas, likvärdig undervisning garanteras.	Enkätens resultat samt statistik från Hälsa i skolan-enkäten	Bildningschefen	Granskningen görs minst vart tredje år
HYTE 12	Elevernas frånvaro <i>Medeltalet viktat med elevantalet för kommunens grundskolor, där det totala antalet frånvaro är känt.</i>	Projektet om skolfrånvaro fortsätter. Handlingsplanen vid skolfrånvaro hålls uppdaterad och följs. Wilma-alerten som mäter frånvaron används.	Medeltal	Bildningschefen	Årligen
HYTE 13	Motionsraster <i>Medeltalet viktat med elevantalet för kommunens grundskolor med långa motionsraster.</i>	Pausgymna uppmanas att hållas under varje lektion och under morgonsamlingar hålls ledd pulsverksamhet. Speciellt i Ådalens skola uppmuntras eleverna att gå ut i friska luften på rasterna. Ledda lekstunder hålls regelbundet.	Medeltal	Bildningschefen	Årligen
HYTE 14	Rekommendation för skolmåltider <i>Medeltalet viktat med elevantalet för kommunens grundskolor, där man följer rekommendationen om skolmåltider vid ordnande av skollunch och mellanmål.</i>	Frukostrekommendation meddelas föräldrar under föräldramöten – speciellt de som infaller på hösten. De unga rekommenderas äta skolmaten via t.ex. info-tv och bilder på tallriksmodellen.	Medeltal	Bildningschefen	Årligen
HYTE 15	Sänka tröskeln för kulturellt deltagande <i>När kommunen främjar kulturellt deltagande ordnar den själv verksamhet som sänker tröskeln för kulturellt deltagande eller ger sådan verksamhet ekonomiskt stöd.</i>	Vi ordnar teaterresor med reseledare för att sänka tröskeln att delta i kulturevenemang. Vi uppmuntrar användningen av Kaikukortet. Kommunen utdelar bidrag på minst 24 500 € per år för kulturell verksamhet. I skolorna följs kulturlärstigen.	Ledda teaterresor: ja/nej	Fritidskoordinatör, bildningschefen	Årligen

THL:s HYTE-mål	Kommunens HYTE-mål	Mätare	Sakkunnig part	Förverkligande	
Resultatindikatorer					
HYTE 16	Gott hälsotillstånd <i>Att minska på andelen av eleverna i årskurs 8 och 9 som upplever sitt hälsotillstånd som medelmåttigt eller dåligt.</i>	Vi främjar rörelse och utevistelse genom utepedagogik. Skolcoachen jobbar aktivt i skolorna och finns tillgänglig via sociala medier.	Statistik från Sotkanet	Bidningschefen	Årligen
HYTE 17	Minskad övervikt <i>Att minska på andelen elever i årskurs 8 och 9 med övervikt.</i>	Vi lär aktivt ut sunda levnadsvanor. Skolorna satsar på rastaktiviteter. Kommunen erbjuder förmånliga, varierande och hälsosamma mellanmål i skolorna.	Statistik från Sotkanet	Bidningschefen	Årligen
HYTE 18	Minskad marginalisering <i>Att minska på andelen 17–24-åringar utanför utbildning (i jämförelse med befolkningen i samma ålder).</i>	Vi har ett avtal med After Eight gällande uppsökande ungdomsarbete som vi betalar en årlig avgift för enligt överenskommen praxis med grannkommunerna. Alla elever garanteras en studieplats efter åk 9.	Statistik från Sotkanet	Bidningschefen, förvaltningschefen	Årligen
HYTE 19	Ökad ekonomisk trygghet <i>Att minska på andelen 25–64-åringar som får utkomststöd under en lång tid (i jämförelse med befolkningen i samma ålder).</i>	Vi har en sysselsättningsansvarig som ansvarar för anställningen av långtidsarbetslösa i kommunen och anställning av sommarjobbare. Samarbetet med välfärdsområdet utvecklas.	Statistik från Sotkanet	Förvaltningschefen, sysselsättnings- ansvariga	Årligen
HYTE 20	Ökad arbetsför befolkning <i>Att minska på andelen 25–64-åringar som får sjukpension (i jämförelse med befolkningen i samma ålder).</i>	Vi har en sysselsättningsansvarig som ansvarar för anställningen av långtidsarbetslösa i kommunen och anställning av sommarjobbare. Samarbetet med välfärdsområdet utvecklas.	Statistik från Sotkanet	Förvaltningschefen, sysselsättnings- ansvariga	Årligen
HYTE 21	God fysisk hälsa hos äldre <i>Att minska på vårdperioder med anknytning till fallolyckor bland personer som fyllt 65 år (jämfört med 10 000 personer i samma ålder).</i>	Det finns möjlighet att delta i avgiftsfri motionsrådgivning med låg tröskel.	Statistik från Sotkanet	Förvaltningschefen, motionsinspiratören	Årligen

Service mål

A. Främjande av god hälsa och sunda levnadsvanor				
	Välfrädsområdets servicemål	Kommunens egna servicemål	Mätare	Sakkunnig part vid kommunen
Barn, unga, familjer	1.1 Erbjud alla barn möjlighet till en kostnadsfri hobby med låg tröskel.	Barn i åk 1–3 erbjuds ta del av Hobbis-verksamheten.	Antalet deltagare	Fritidskoordinatören
	1.2 Utveckla gemensamma handlingsmodeller för förebyggande åtgärder inom munhälsan.	<i>Huvudansvaret för förverkligandet av målet ligger hos välfärdsområdet.</i>		
	1.3 Utveckla gemensamma handlingsmodeller som främjar sunda kost- och motionsvanor hos barn, unga och familjer.	Information ges inom småbarnspedagogiken, förskolan och skolan, exempelvis med hjälp av matråd, ledda lekstunder och/eller rörelse- och motionskampanjer.	- Förekomsten av åtgärder - Statistik om kost- och motionsvanor från Hälsa i skolan-enkäten och Sotkanet	Bildningschefen, chefen för småbarnspedagogik och förskola, motionsinspiratören
Personer i arbetsför ålder	2.1 Utveckla en regional verksamhets- och handlingsmodell för livsstilsrådgivning.	<i>Huvudansvaret för förverkligandet av målet ligger hos välfärdsområdet.</i>		
	2.2 Utveckla samarbete mellan olika aktörer som stöder hälsa och välmående (välfärdsområdet, kommun, tredje sektorn, företag).	<i>Huvudansvaret för förverkligandet av målet ligger hos välfärdsområdet.</i>		
	2.3 Utveckla och erbjuda ett välkomst- och informationspaket om hur en god grundhälsa upprätthålls och hur befrämja välmåendet.	Ett informationspaket görs upp och delas ut: Information om hur en god grundhälsa upprätthålls och hur välmående kan befrämmas t.ex. genom sömn, kost och motion ingår.	Utdelning av infopaket	Motionsinspiratören
Äldre personer	3.1 Äldre har en god hälsa och ett gott välbefinnande samt en god funktionsförmåga som möjliggör ökade aktiva levnadsår	Motionsinspiratören upprätthåller ett nära samarbete med andra välfärdsfrämjande aktörer och utvecklar tillsammans verksamheten.	Statistik om äldres hälsa från Sotkanet samt TEAviisari-resultat	Motionsinspiratören
	3.2 Styrning till kulturella tjänster/integrering som en del av servicehandledning och rådgivningstjänster	Möjlighet ges till avgiftsfria kultur- och idrottsupplevelser och aktiviteter med Kaikukortet.	Utdelning av Kaikukort	Fritidskoordinatören

B. Främjande av mental hälsa och förebyggande av rusmedelsmissbruk

	Välfrädsområdets servicemål	Kommunens egna servicemål	Mätare	Sakkunnig part vid kommunen
Barn, unga, familjer	4.1 Gemensamma handlingsmodeller och planer för det rusmedelsförebyggande arbetet	<ul style="list-style-type: none"> - Kartläggning av förekomsten av rusmedelsmissbruk och psykisk ohälsa. - PEPP-modellen utnyttjas i undervisningen. - Temat uppmärksammas under mentalhälsoveckan. 	<ul style="list-style-type: none"> - Förekomsten av åtgärder - Statistik om vanor och mående från Hälsa i skolan-enkäten och Sotkanet 	Motionsinspiratören, Bildningschefen
	4.2 Erbjuder stöd i föräldraskapet under barnets uppväxt genom lågtröskel-verksamhet, informations-spridning och nätverkande med tredje sektorn.	<ul style="list-style-type: none"> - Stöd ges åt föräldrarna, t.ex. via föräldramöten och föreläsningar. - Minska stigmatiseringen genom att sprida information om psykisk ohälsa åt både vårdnadshavare och ungdomar under bl.a. mentalhälsoveckan. 	Statistik om svårigheter att diskutera med föräldrar från Hälsa i skolan-enkäten och Sotkanet	Bildningschefen, chefen för småbarns-pedagogik och förskola
	4.3 Stöda barn och ungas psykiska välmående genom att öka deras, vårdnadshavarnas och personalens kunskap om psykisk hälsa/ohälsa och implementera förebyggande handlingsmodeller i den egna verksamheten samt erbjuda lågtröskelverksamhet i samarbete med tredje sektorn.	<ul style="list-style-type: none"> - Återuppta Rennox-verksamheten, d.v.s. en må bra-kurs för ungdomar, i gymnasiet. - Ordna program för att uppmärksamma mentalhälsoveckan, exempelvis kan erfarenhetsexperter inbjudas. - Ordna tillfällen för personalen kring rusmedelsförebyggande verksamhet och psykisk ohälsa. - Anti-mobbningsplanen hålls uppdaterad, implementeras och följs upp aktivt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Förekomsten av åtgärder - Statistik om psykiska hälsotillståndet från Hälsa i skolan-enkäten och Sotkanet 	Fritidskoordinatören, motionsinspiratören, bildningschefen
Personer i arbetsför ålder	5.1 Utveckla uttalade interna servicekedjor (sysselsättningsfrämjande tjänster mellan kommunen, välfärdsområdet, FPA och TE-byrån).	<i>Huvudansvaret för förverkligandet av målet ligger hos välfärdsområdet (OVPH).</i>		
	5.2 Systematisk användning av evidensbaserade verktyg för att kunna identifiera risker i ett tidigt skede (t.ex. audit, BDI) samt kunskapssökande informations-spridning för att motverka stigmatisering.	<i>Huvudansvaret för förverkligandet av målet ligger hos välfärdsområdet (OVPH).</i>		
	5.3 Utveckla det nätbaserade stödet och digitala verktyg för främjande av personers egna mentala hälsa och förebyggande av missbruk.	<i>Huvudansvaret för förverkligandet av målet ligger hos välfärdsområdet (OVPH).</i>		
Äldre personer	6.1 Riskfaktorer identifieras i tidigt skede	<ul style="list-style-type: none"> - Årligen ordna en må bra-dag för seniorer, exempelvis med fokus på övergång från arbetsliv till pensionärstillvaro. - Möjlighet att delta i lågtröskel-motionsrådgivning. 	<ul style="list-style-type: none"> - Förekomsten av åtgärder - Statistik om äldres funktionsförmåga från Sotkanet 	Fritidskoordinatören, motionsinspiratören
	6.2 Stödande av anhöriga och anhörigvårdarens psykiska hälsa och välmående	<i>Huvudansvaret för förverkligandet av målet ligger hos välfärdsområdet (OVPH).</i>		

C. Främjande och upprätthållande av funktionsförmåga

	Välfrädsområdets servicemål	Kommunens egna servicemål	Mätare	Sakkunnig part vid kommunen
Barn, unga, familjer	7 Förebygga marginalisering.	<ul style="list-style-type: none"> - Stöd för inlärning och inkludering-projektet fortsätter sin verksamhet. - Handlingsplanen vid skolfrånvaro hålls uppdaterad och följs. Verksamhetsmodellen för samarbetet inom Hux (utbildning som handleder för examensutbildning) hålls uppdaterad och följs. - Projekt kring hemmasittare fortsätter och kommunen jobbar hårt för att få alla elever till skolan. 	Statistik om ensamhet och delaktighet från Hälsa i skolan-enkäten och Sotkanet	Bildningschefen
Personer i arbetsför ålder	8.1 Utveckla servicekedjor s.s. sysselsättningsfrämjande tjänster mellan välfärdsområde, kommun, FPA, TE-byrå och erbjuda samt upprätthålla rehabiliterande arbetsverksamhetsplatser, arbetspraktik och arbetsprövning.	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunen fortsätter hålla interna sysselsättningsmöten och bjuder in även FPA, TE-byrå och välfärdsområdets socialhandledare som placerar behövande i arbetsverksamhet i rehabiliterande syfte. - Kommunen tar emot ungdomar och andra arbetslösa i rehabiliterande arbete, arbetspraktik och på arbetsprövning. - Kommunen fortsätter att anställa sommararbetare. - Kommunen upprätthåller en god kontakt till föreningar, vilka kan ta emot sommararbetare och arbetslösa. 	Förekomsten av åtgärder	Sysselsättningsansvariga, förvaltningschefen
	8.2 Hälsoundersökningar och servicebedömning för arbetsföra, arbetslösa och personer utanför arbetslivet.	<i>Huvudansvaret för förverkligandet av målet ligger hos välfärdsområdet (OVPH).</i>		
	8.3 Enhetliga instrument i användning som utvärderar funktionsförmågan (fysisk, psykiskt och socialt).	<i>Huvudansvaret för förverkligandet av målet ligger hos välfärdsområdet (OVPH).</i>		
Äldre personer	9.1 Äldre har en god funktionsförmåga längre upp i åren och antalet aktiva levnadsår med en god funktionsförmåga förlängs.	Möjlighet att delta i lågröskel-motionsrådgivning erbjuds.	<ul style="list-style-type: none"> - Förekomsten av åtgärder - Statistik från TEAviisarii - Hyte-indikatorer 	Motionsinspiratören
	9.2 Samhällsplanering och -utveckling bidrar till en trygg och säker boendemiljö samt främjar funktionsförmåga och delaktighet	<ul style="list-style-type: none"> - Vid planläggning beaktas närheten till service. - Tillgänglighet prioriteras vid planering av kommunens fastigheter. 	Förekomsten av åtgärder	Tekniska chefen, planläggaren

D. Delaktighet samt främjande av trygghet				
	Välfrädsområdet servicemål	Kommunens egna servicemål	Mätare	Sakkunnig part vid kommunen
Barn, unga, familjer	10.1 Utveckla jämlika lågröskeltjänster som främjar trygghetskänslan, t.ex. fungerande och mångprofessionell elev- och studerandevård, mobbningsförebyggande arbete. Förebygga våld i familjer och nära relationer.	<ul style="list-style-type: none"> - Utveckla smidiga samarbetskedjor både internt och tillsammans med Österbottens välfärdsområde. - Anti-mobbingsplanen hålls uppdaterad och följs upp aktivt. 	Statistik om trygghet och våld från Hälsa i skolan-enkäten och Sotkanet	Bildningschefen
	10.2 Främja ömsesidig kulturell förståelse.	<ul style="list-style-type: none"> - Högtider från olika kulturer lyfts fram i bildningens verksamhet. - Diversitet beaktas inom personalpolitiken. - Alla elever har möjlighet att ta del av en mångkulturell dag i åk 6 i enlighet med kommunens kulturlärstyg. - Kulturlärstigen följs och hålls uppdaterad. 	Förekomsten av åtgärder	Bildningschefen, chefen för småbarns- och barnpedagogik och förskola
	10.3 Delaktighetsplan – Lyfta fram barn och ungas röst i välfärdsområdet och i kommunerna.	<ul style="list-style-type: none"> - Fungera som stöd och uppmuntra vid vidareutveckling av ungdomsfullmäktige. - Utreda möjligheten till kommunalt barnparlament. - Elevrådets röster lyfts fram aktivt. - Ungdomsval ordnas i skolorna. 	Förekomsten av åtgärder	Fritidskoordinatören, bildningschefen
Personer i arbetsför ålder	11.1 Utveckla integrationsbefrämjande samarbetsmodeller.	- Årligt möte med expertgrupp bestående av förvaltningschefen, bildningschefen, rektorn för folkhögskolan samt representant från Integrationsporten	Förekomsten av åtgärder	Förvaltningschefen, Integrationsporten
	11.2 Utveckla digitala tjänster för att effektivisera kunddelaktigheten och kundråden. Delaktighetsplan.	- Feedbackfunktionen på kommunens webbsida uppmuntras att användas för att tipsa om välfärdsfrämjande åtgärder. Svar på feedbacken fås inom 14 dagar och ärendet förs vidare till en person som är sakkunnig inom ärendet.	Förekomsten av åtgärder	Informatören
	11.3 Ta våld till tals; ge vägledning och utbildning till anställda. Service och expertstöd (t.ex. Marak-handlingsmodell).	<i>Huvudansvaret för förverkligandet av målet ligger hos välfärdsområdet (OVPH).</i>		
Äldre personer	12.1 Digitala/tekniska lösningar används mer för att främja välmående, hälsa och delaktighet	<ul style="list-style-type: none"> - Personalen uppmanas kontrollera tillgängligheten i sina dokument före publicering på kommunens webbsida. - Tillgången till datorer vid biblioteket marknadsförs - Enkäter och frågor om aktuella ämnen finns kontinuerligt på kommunens webbsida för att ta del av invånarnas åsikter 	Förekomsten av åtgärder	Förvaltningschefen, informatören
	12.2 Tillämpning av distanshandledning i främjande av fysisk träning	- Digitala må bra-tips publiceras regelbundet på kommunens Instagram.	Förekomsten av åtgärder	Motionsinspiratören, informatören
	12.3 Stärka de äldres delaktighet och möjligheter att påverka	Äldrerådet uppmuntras göra utlåtande på ärenden som berör äldre innan ärendena går vidare till andra organ.	Äldrerådets verksamhet och utlåtanden	Förvaltningschefen

Omfattande välfärdsberättelse 2020–2022

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Lagstiftning och uppföljning	1
1.2	HYTE-koefficienter.....	2
1.3	Välfärdsberättelsens struktur.....	3
2	Analys av välfärden i Kronoby kommun	4
2.1	Främjande av god hälsa och sunda levnadsvanor	4
2.2	Främjande av mental hälsa.....	7
2.3	Förebyggande av missbruk	9
2.4	Främjande och upprätthållande av funktionsförmågan.....	10
2.5	Främjande av delaktighet	14
2.6	Främjande av trygghet.....	20
3	Slutdiskussion.....	27
	Källor.....	28

1 Inledning

I föreliggande välfärdsberättelse beskrivs levnadsförhållandena för Kronoby kommuns invånare under åren 2020–2022. Uppföljning av kommuninvånarnas hälsa och välfärd är ett arbete som görs årligen med välfärdsplanen som grund. En välfärdsplan för åren 2023–2026 hittas som introduktion till denna berättelse.

Välfärdsberättelsen innehåller statistik och analyser som beskriver Kronobys situation närmare. Målet med välfärdsberättelsen är att den ska fungera som ett redskap vid kommunens beslutsfattande. Analysen av välfärdsstatistiken som här presenteras kan av beslutsfattare användas som grund för beslut, förslag på prioriteringsordning av åtgärder samt som en översiktlig utvärdering av kommunens verksamhet. Med andra ord möjliggör välfärdsberättelsen optimering av kommunens resurser. (THL 2022a).

Med anledning av att all statistik för år 2022 ännu inte finns tillgänglig används framför allt siffrorna för åren 2020 och 2021 i denna analys. Därtill ingår exempel på välfärdsfrämjande åtgärder som gjorts under åren 2020–2022 i välfärdsberättelsen.

1.1 Lagstiftning och uppföljning

Till kommunens uppgifter hör att främja och följa upp kommuninvånarnas hälsa och välfärd, vilket bland annat låter sig göras i anknytning till uppgörandet av välfärdsberättelsen och välfärdsplanen. Uppgörandet av dessa stipuleras om i Hälso- och sjukvårdslagen 1326/2010 12 § och Lagen om ordnande av social- och hälsovård 612/2021 6 §, där det även fastslås att en årlig rapport om kommuninvånarnas välmående och välfärd ska inlämnas till kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige ska även motta en mera omfattande välfärdsberättelse minst en gång per fullmäktigeperiod.

Med anledning av välfärdsreformen upphävs Hälso- och sjukvårdslagen 1326/2010 från och med 1.1.2023, då Lagen om ordnande av social- och hälsovård 612/2021 istället träder i kraft. I 6 § i den nya lagen beskrivs kommunens skyldigheter att bevaka och rapportera om kommuninvånarnas hälsa och välfärd. Den största förändringen i och med lagändringen är att ansvaret att producera social- och hälsovårdstjänster övergår från kommunen till välfärdsområdet. Kommunen ska stöda välfärdsområdena med sin expertis och tillsända dem välfärdsberättelsen och välfärdsplanen.

1.2 HYTE-koefficienter

Sett från ett internationellt perspektiv finns det god statistik om Finlands befolkning i olika register. Dock förekommer det brister beträffande statistik som berör arbetet med att främja välfärden och som låter sig jämföras mellan olika kommuner. (THL, 2022b). Som svar på denna brist finns s.k. HYTE-koefficienter att tillgå: HYTE-förkortningen härstammar från finskans *hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen*, d.v.s. främjandet av hälsa och välfärd (THL, 2022c). Uppföljningen av HYTE-indikatorerna låter sig göras med ett antal olika instrument som gör det möjligt att jämföra olika kommuners resultat.

Enligt HYTE mäts välfärden enligt två olika typer av indikatorer: Den förstnämnda benämns som *processindikatorer* och berör främjandet av hälsa och välfärd inom områdena kommunledning, grundskolor, motion och idrott, samt kultur i kommunen (THL, 2022c). Processindikatorer utvärderas med hjälp av kvalitativa förfrågningar som sänds ut och besvaras av kommunens anställda. Svaren publiceras i sin tur i THL:s digitala tjänst TEAviisari (2020–2022). Påpekas bör att sättet på vilket frågorna ställs ger mycket rum för tolkning.

Den andra typen av indikatorer är *resultatindikatorer*. Dessa undersöks med hjälp av statistik som beskriver resultatet av främjandet av välfärden på befolkningsnivå. (THL, 2022c). Statistik tas i första hand ur databasen Sotkanet samt från resultaten i undersökningen *Hälsa i skolan* (HIS, 2022) som undersöker välfärden hos elever i åk 4, 5, 8 och 9 samt andra stadiet. Även annan typ av statistik ingår i välfärdsberättelsen. Några exempel på resultatindikatorer är antalet elever med övervikt, andelen ungdomar utanför utbildning och antalet äldre kommuninvånare med vårdperioder i anknytning till fallolyckor (THL, 2022d). Både process- och resultatindikatorer finns inbakade i följande kapitel som utgör en analys av Kronobys välfärd.

Den statistik som avser HYTE-koefficienter har i denna berättelse försetts med symbolen **HYTE**. Vid uppfyllandet av HYTE-koefficienter utdelas en tilläggsdel till statsandelen – detta för att sporra kommunerna i deras välfärdsarbete (THL, 2022c). Utöver HYTE-statistik ingår även grafer som ingår i Österbottens välfärdsområdes minimikrav för kommunala välfärdsberättelser i följande analys.

1.3 Vårldsfärdberättelsens struktur

Österbottens vårldsfärdsområde har uppgjort en vårldsfärdplan för 2023–2025 baserat på ett antal utvalda tyngdpunktsområden (se Österbottens vårldsfärdsområde, 2022a). I föreliggande vårldsfärdberättelse har dessa tyngdpunktsområden använts som struktur för innehållet. De tyngdpunktsområden som betonas i denna vårldsfärdberättelse är:

- främjande av god hälsa och sunda levnadsvanor
- främjande av mental hälsa
- förebyggande av missbruk
- främjande och upprätthållande av funktionsförmågan
- främjande av delaktighet, samt
- främjande av trygghet.

De uppräknade tyngdpunktsområdena utgör separata underkapitel i vårldsfärdberättelsen (se kap. 2.1–2.6). Dessa underkapitel innehåller i sin tur olika typer av statistik som berör respektive tyngdpunktsområde: I vårldsfärdberättelsen har bland annat Österbottens vårldsfärdsområdets minimikrav för statistik som ska ingå i kommunens vårldsfärdberättelse beaktats (se Österbottens vårldsfärdsområde, 2022b). Även de s.k. HYTE-koefficienterna (se kapitel 1.2), som fungerar som indikatorer för vårldsfärd på kommunal nivå, finns inkluderade i statistiken som ingår i de olika tyngdpunkternas delkapitel.

2 Analys av välfärden i Kronoby kommun

Kronoby kommuns välfärdsarbete grundar sig på begreppet *hållbar hälsa*. Med detta avser vi att vi tänker långsiktigt i vårt hälsofrämjande arbete och beaktar aspekterna fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande (jfr WHO, 2022). Detta kapitel kommer att presentera Kronoby kommuns invånares välfärd i form av statistik och konkreta åtgärder som gjorts och görs. Även en analys av statistiken ingår.

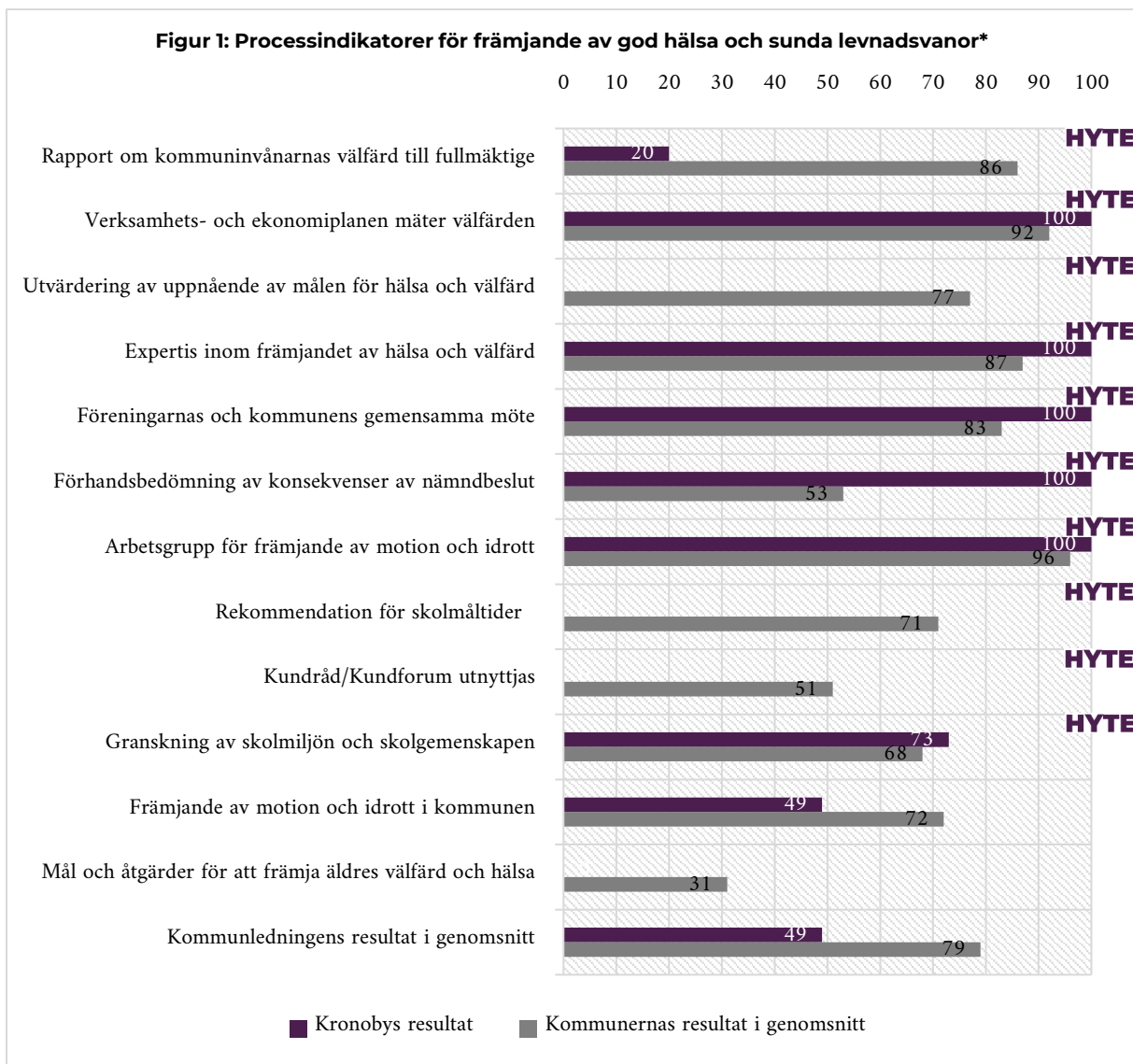
Statistiken som ingår i detta kapitel härstammar i huvudsak från THL:s databaser Sotkanet och TEAviisari samt från enkätundersökningen *Hälsa i skolan* (HIS, 2022). I vissa delar ingår även statistik från andra källor.

2.1 Främjande av god hälsa och sunda levnadsvanor

”Kommunen bär det primära ansvaret när det gäller främjandet av hälsa och välfärd till den del denna uppgift är knuten till andra uppgifter som enligt lag ska skötas av kommunen” (Lagen om ordnande av social- och hälsovård 612/2021 6 §) – detta gäller även efter välfärdsreformen. I samma paragraf stipuleras det om att kommunen är skyldig att analysera och rapportera om invånarnas hälsa och välfärd både internt till kommunfullmäktige och externt till välfärdsområdet.

Figur 1 (se följande sida) beskriver Kronoby kommuns uppfyllande av processindikatorer i jämförelse med Finlands kommuner i genomsnitt. Resultaten härstammar från TEAviisari (2020–2022) och baserar sig på kvalitativa undersökningar. Maxvärdet är 100 medan 0 är det lägsta resultatet. Med anledning av att de flesta indikatorer endera kan ha resultatet 0 (= uppfylles ej) eller 100 (= uppfylles helt eller delvist) kan detta uppfattas som missvisande – speciellt ifall de jämförs sinsemellan. Av den anledningen bör kommunens enskilda resultat endast jämföras med kommunernas resultat i genomsnitt.

Liksom det låter sig avläsas i figur 1 uppvisar kommunen goda resultat vad gäller exempelvis expertis inom främjandet av hälsa och välfärd, kontakten till föreningar samt tillsättandet av en arbetsgrupp för främjande av motion och idrott. Sedan den förra TEAviisari-förfrågingen gjordes har en arbetsgrupp för välfärd tillsatts. I arbetsgruppen ingår ledningsgruppen samt fritidskoordinatören och till gruppens arbetsuppgifter hör välfärdsfrämjande verksamhet och uppföljning.

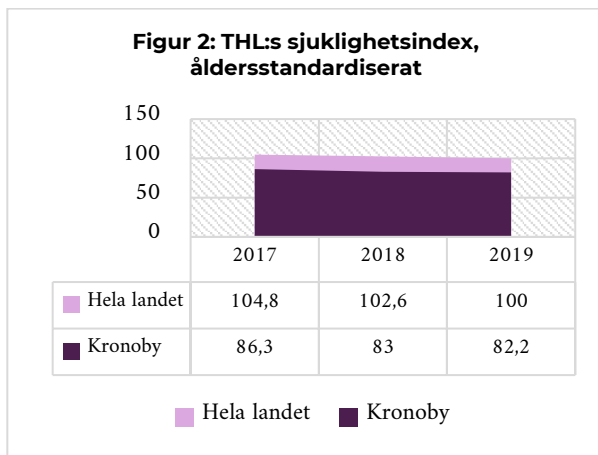

*Resultatet 0 = indikatorn uppfylles ej. Resultatet 100 = indikatorn uppfylles helt eller delvist. ([TEAvisari, 2020–2022](#)).

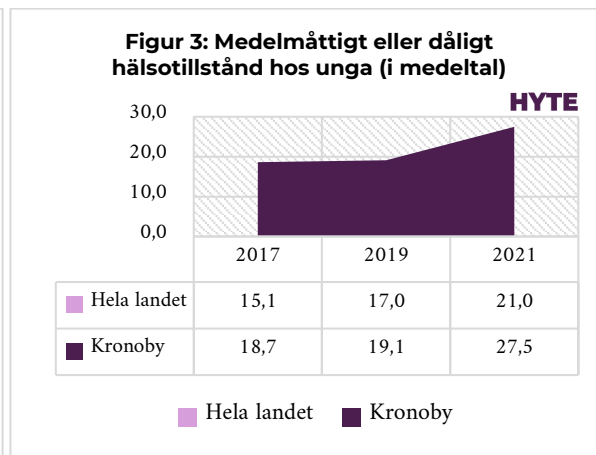
Vad gäller indikatorer som kommunen uppvisar sämre resultat i kan dessa ses som nya tyngdpunktsområden värda att satsa på mer än i dagsläget. I praktiken skulle arbetet innebära att åtgärder som redan görs synliggörs mer: Kronoby kommun gör mycket gott i sitt välfärdsarbete och har god kunskap gällande välfärdsfrågor, vilket föreliggande välfärdsberättelse också kommer att tydliggöra. Exempelvis gällande skolmåltider torde kraven redan uppfyllas och därtill har motionsrådgivning redan erbjudits i flera år. En systematisering av arbetet skulle dock bidra till ökad synlighet av arbetet.

Gällande förhandsbedömningen av konsekvenser av olika organs beslut saknas ännu ett systematiskt tillvägagångssätt för bedömningen, fastän tankesättet i sig inte är något nytt för organisationen – speciellt vid större beslut som skolbyggen och budgetering diskuteras beslutens konsekvenser aktivt. Dock eftersöks en checklista eller ett annat system för att snabba på processen och göra den systematisk (se t.ex. Social- och hälsovårdsministeriet, 2016).

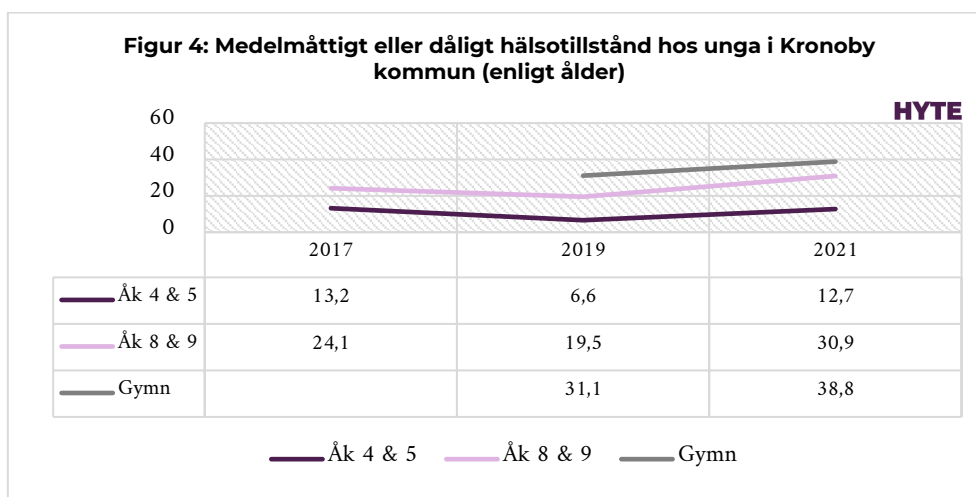
När det kommer till resultatindikatorer finns det olika typer av statistik som pekar på hurdan situation som Kronoby befinner sig idag. Läget låter sig bland annat avspelas i THL:s sjuklighetsindex (se figur 2). Därtill visar figurerna 3 och 4 indikationer gällande hur kommunens unga mår i dagsläget.

(Sotkanet, 2022)

(Sotkanet, 2022)

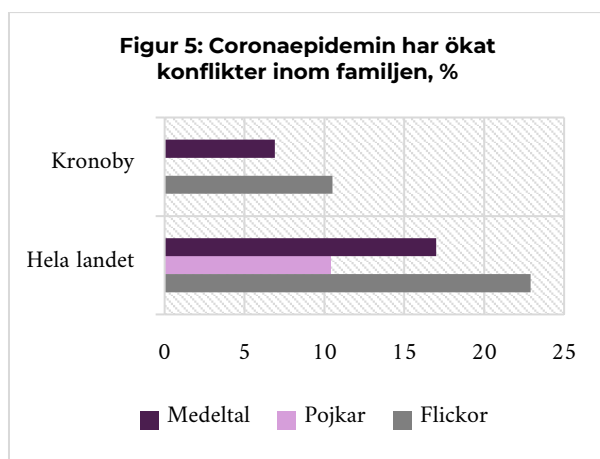
(Sotkanet, 2022)

Gällande kommuninvånarnas mående visar statistiken något motsägande resultat: På en generell nivå pekar Kronobys sjuklighetsindex på att invånarna på det stora hela taget mår bättre än övriga kommuner i genomsnitt (se figur 2), medan kommunens yngre invånare uppger sig må sämre – både i jämförelse med landets medeltal och med kommunens tidigare resultat i olika åldersgrupper (se figurer 3–4). Här bör beaktas att sjuklighetsindexet inte har uppdaterats på några år och att detta i första hand baserar sig på fysiska sjukdomar, medan även mental hälsa ingår i ungdomarnas resultat. Resultaten visar att de unga mådde som sämst under pandemin (år 2021, se figurer 3–4). Vi befinner oss för tillfället mitt i en återhämtningsfas, och vad pandemins långvariga effekter blir återstår ännu att se.

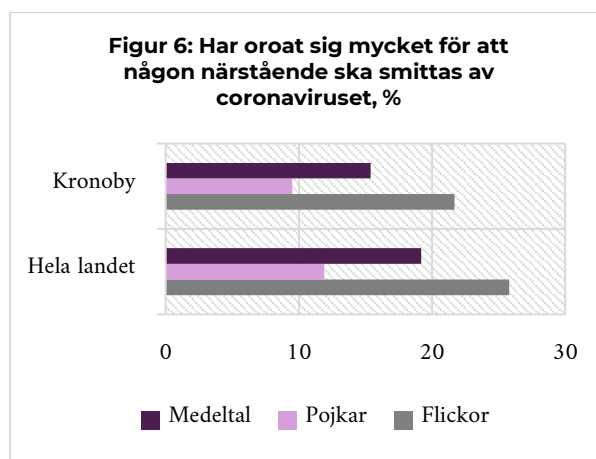

2.2 Främjande av mental hälsa

Åren 2020–2022 präglades starkt av pandemin som lämnade djupa spår efter sig. Denna del presenterar jämförande statistik från åren 2019 och 2022 som berör mental hälsa.

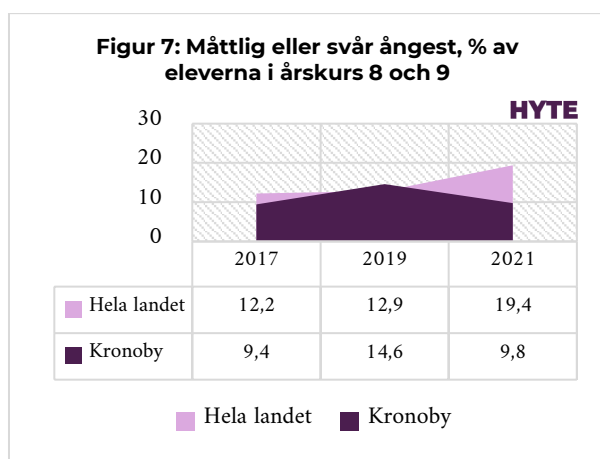

(HIS, 2021)

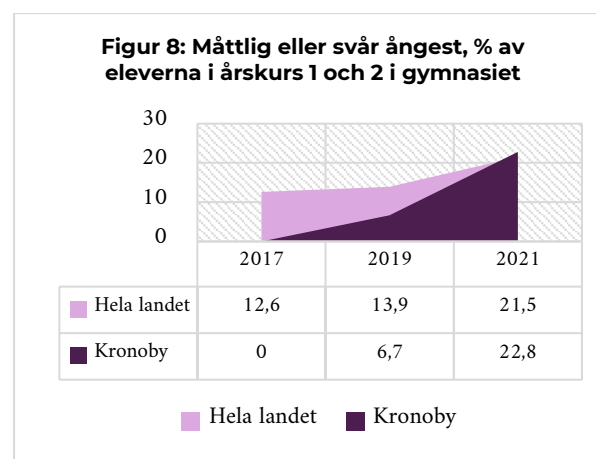

(HIS, 2021)

Vi befinner oss mitt i en återhämtningsfas efter en pandemi som stängde ner världen för en lång tid. Nu återstår att se vilka som blir pandemins kortvariga och långvariga följder. Statistik indikerar att konflikter till följd av pandemin har ökat i hemmen (se figur 5) efter att familjer har levt mer nära inpå varandra än normalt. Samtidigt är Kronoby kommuns resultat bättre än i övriga landet. Därtill har eleverna också upplevt oro för att sina närstående ska insjukna i viruset (se figur 6), vilket sannolikt medför en mental påfrestning. Även här uppvisar kommunen bättre resultat än övriga kommunernas medeltal.

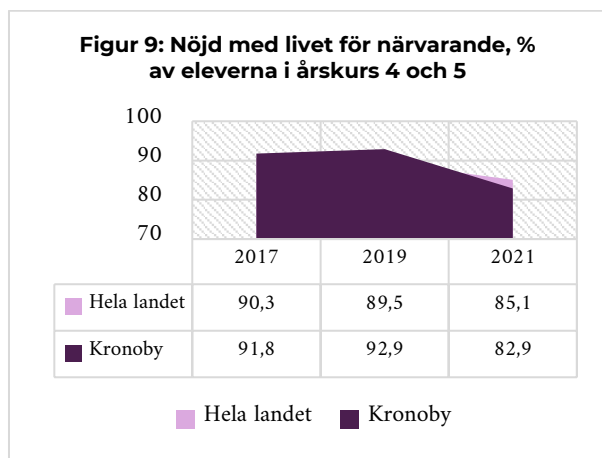
(Sotkanet, 2022)

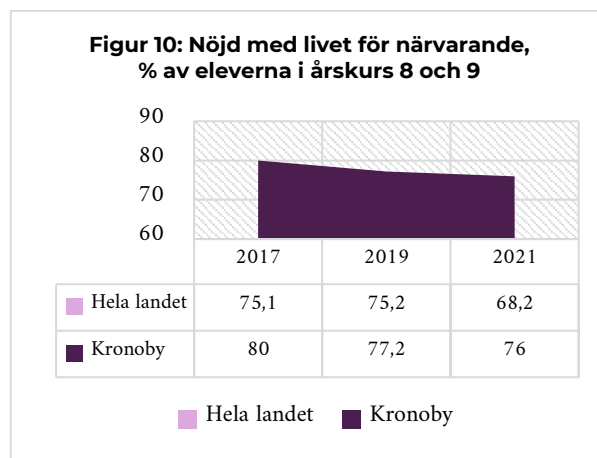
(Sotkanet, 2022)

I förhållande till övriga landet uppvisar Kronobys yngre ungdomar synnerligen positiva och låga resultat när det gäller förekomsten av ångest (se figur 7), medan gymnasiestuderandenas statistik har gått upp och är något över landets genomsnitt under per 2021 (se figur 8). Under pandemin har

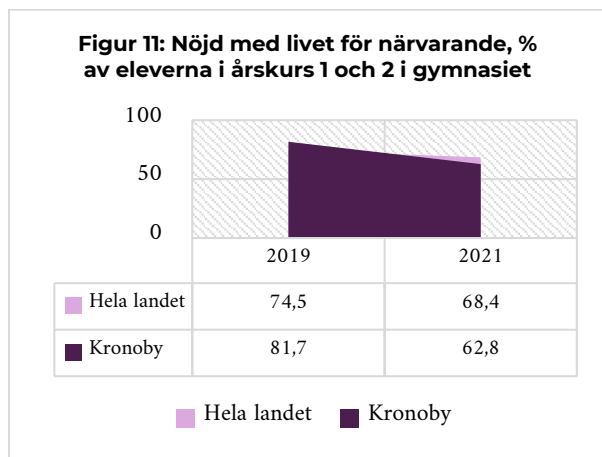
gymnasiestuderande haft undervisning på distans i mycket större utsträckning än yngre elever, vilket till en viss del kunde förklara den uppåtgående kurvan. Liknande trender ses även i figurerna 9–11 nedan.

(Sotkanet, 2022)

(Sotkanet, 2022)

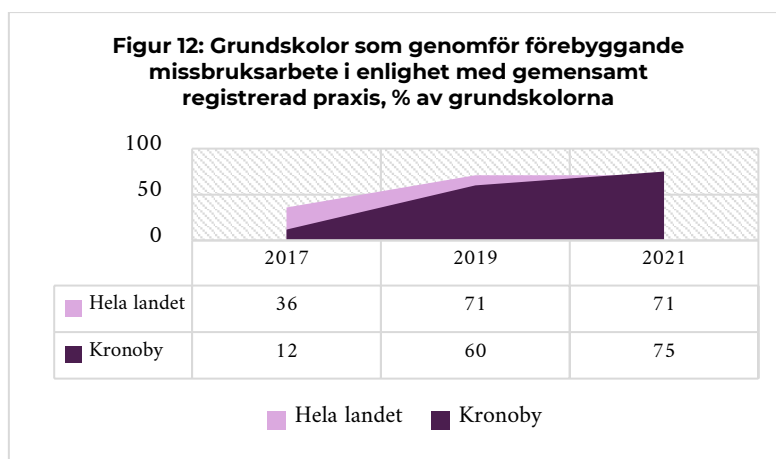
(Sotkanet, 2022)

Med dessa grafer som bas går det att konstatera att pandemin har varit påfrestande för våra ungas mående. Sannolikt har även andra åldersgrupper påverkats, men ännu saknas tillräckliga data: Exempelvis isolerades kommunens äldre invånare i ett försök att skydda dem från viruset medan vacciner ännu inte fanns att få tag på, vilket säkert också har lämnat spår.

I samband med den nationella mentalhälsoveckan som infaller i november har det ordnats kvällar kring temat psykisk ohälsa för att öka kunskapen och minska stigmatiseringen. Under evenemanget har deltagarna fått ta del av föreläsningar och fått höra erfarenhetsexperter berätta om sina utmaningar. Evenemanget ordnas i samband med FinFami Österbotten och tanken är att det skall bli ett årligen återkommande evenemang. FinFami har också besökt Ådalens skola och hållit omtyckta workshoppar.

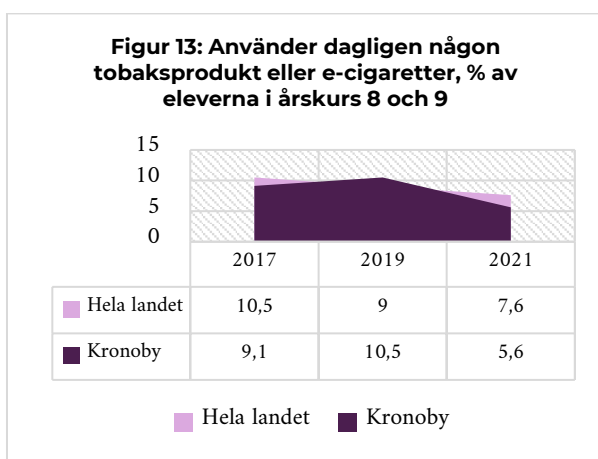
2.3 Förebyggande av missbruk

När det gäller olika typer av missbruk finns det även här främst statistik som berör ungas vanor. I huvudsak görs förebyggande åtgärder också främst hos yngre.

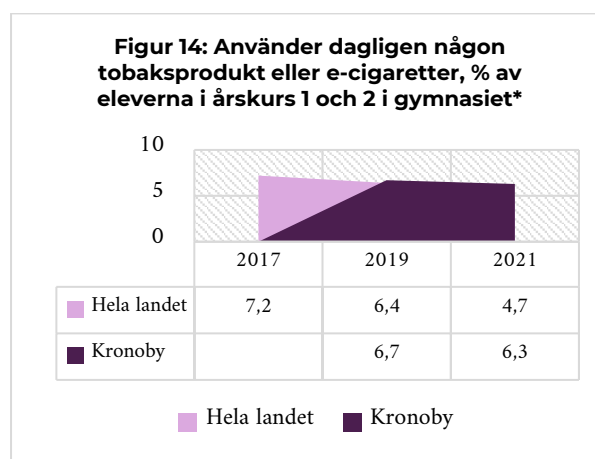

(Sotkanet, 2022)

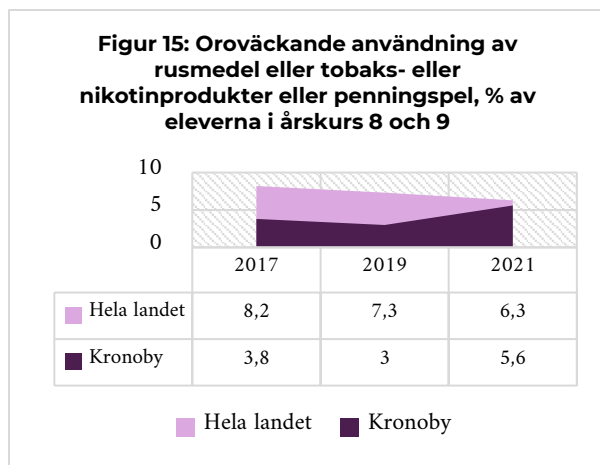
Liksom figur 12 indikerar har mycket gjorts när det gäller förebyggande av missbruk hos unga, men ännu återstår arbete. Nedan hittas statistik gällande oroväckande användning av rusmedel, tobaks- och nikotinprodukter samt penningspel (figurer 13–16).

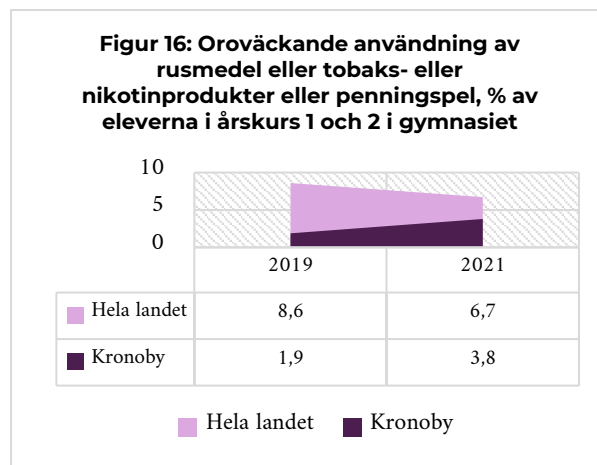
(Sotkanet, 2022)

*Tomt = uppgifter saknas. (Sotkanet, 2022)

(Sotkanet, 2022)

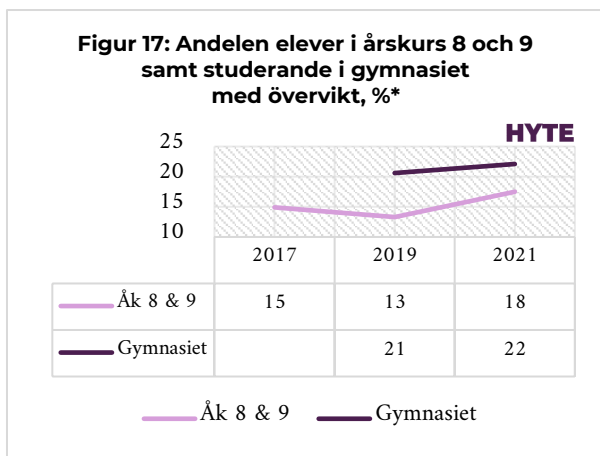
(Sotkanet, 2022)

Användningen av e-cigarett har blivit allt vanligare, även om dess användning har sjunkit aningen under pandemin. Gällande oroväckande missbruk uppvisar Kronoby kommun ett lägre genomsnitt än i övriga landet, även om kurvan är något stigande. Ett exempel på vad som görs i kommunen är att rusmedelsförebyggande modellen PEPP introduceras i kommunens lågstadieskolor av samtalsterapeuten. Vidare görs också försök att minska på ungdomarnas intag av energidrycker: I skolor säljs förmånliga och hälsosamma mellanmål och tanken är att alla de mellanmål som erbjuds ska vara billigare än en energidryck.

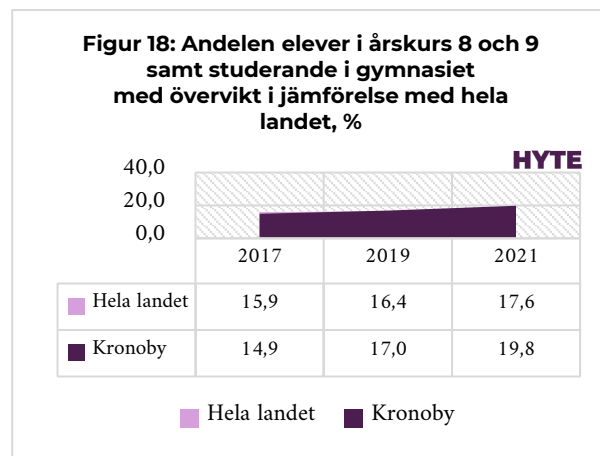
När det gäller rusmedelsförebyggande arbete behövs samarbete mellan olika aktörer. Här finns det möjlighet att ännu utveckla arbetet och samarbetet.

2.4 Främjande och upprätthållande av funktionsförmågan

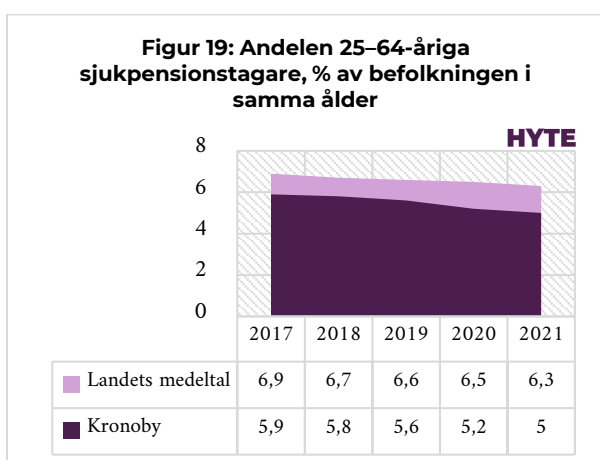
När det kommer till befolkningens fysiska hälsa finns det en rad olika indikatorer som ger en fingervisning gällande välfärden. Bland annat kan indikatorer vad gäller motionsvanor och kost beaktas. Gällande olika befolkningsgruppers fysiska hälsa låter sig denna återspeglas i figurerna 17–20: De båda figurerna 17–18 ger en indikation gällande ungas fysiska hälsa, figur 19 gällande 25–65-åringar och figur 20 gällande de äldres fysiska form.

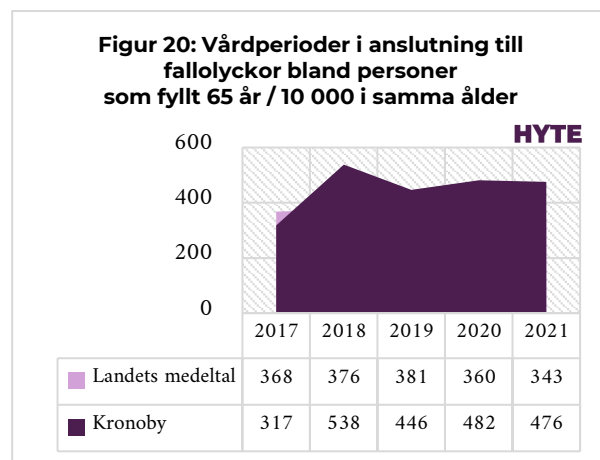
*Tomt = Uppgifter saknas. (HIS, 2022)

(HIS, 2022)

(Sotkanet, 2022)

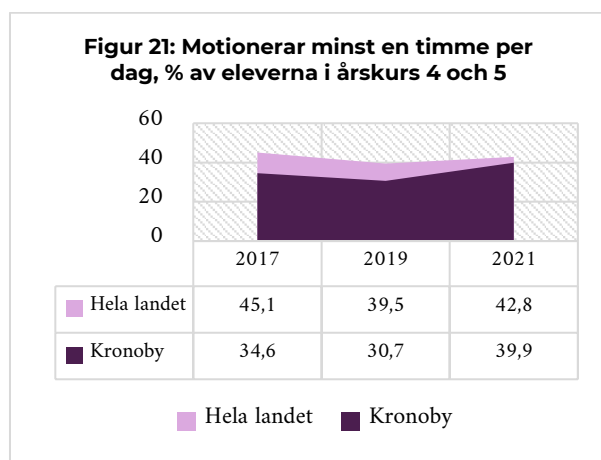

(Sotkanet, 2022)

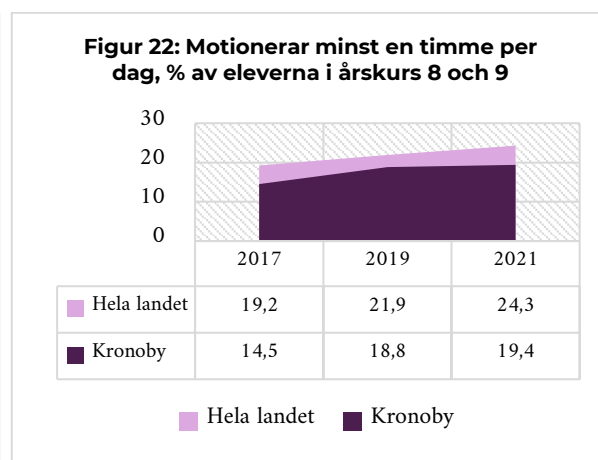
Andelen unga med övervikt har ökat något under pandemin, men i jämförelse med övriga landet uppvisar Kronoby kommun ett relativt genomsnittligt resultat. Distansundervisning och långa dagar framför datorn kunde eventuellt påverka resultaten för år 2021. I åldrarna 25–64 år visar statistiken att andelen sjukpensionstagare sjunker stadigt, vilket ger en indikation av att den fysiska (och den mentala) hälsan generellt sett är god i kommunen när det handlar om denna åldersgrupp. Gällande denna åldersgrupp får kommunen ett bättre resultat än övriga landet i genomsnitt. Desto mer oroväckande är de äldres fysiska hälsa som i flera år har överstigit den nationella kurvan: Uppkomsten av vårdperioder på sjukhus visar på en lång återhämtningstid hos äldre, vilket indikerar att deras fysiska form inte är så god som önskat.

För att förbättra invånarnas fysiska välmående i de äldre och yngre åldersgrupperna har kommunen vidtagit ett antal åtgärder. Bland annat har en motionsrådgivare anställt som erbjuder gratis rådgivning till både invånare och anställda. Gruppverksamheter, tävlingar och evenemang har startats upp igen efter en längre tids paus då alla har försökt hålla fysiskt avstånd till varandra för att minska på

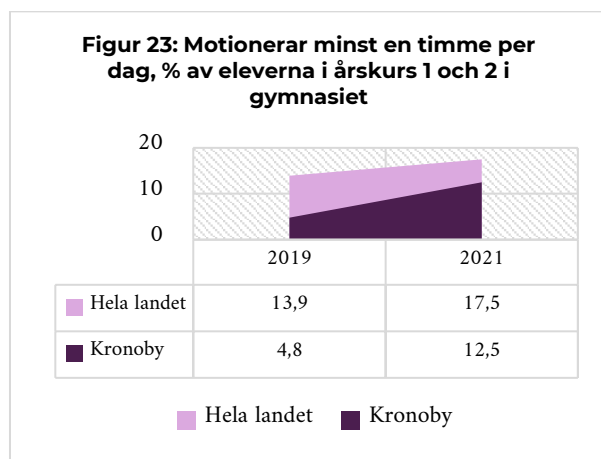
smittspridningen. Därtill har det skaffats motståndsband till biblioteken med bilder och instruktioner på muskelstärkande övningar som kan göras t.ex. hemma eller vid utegymmen.

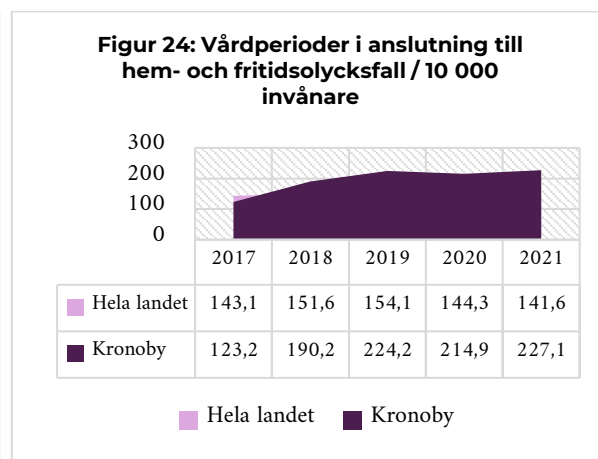
(Sotkanet, 2022)

(Sotkanet, 2022)

(Sotkanet, 2022)

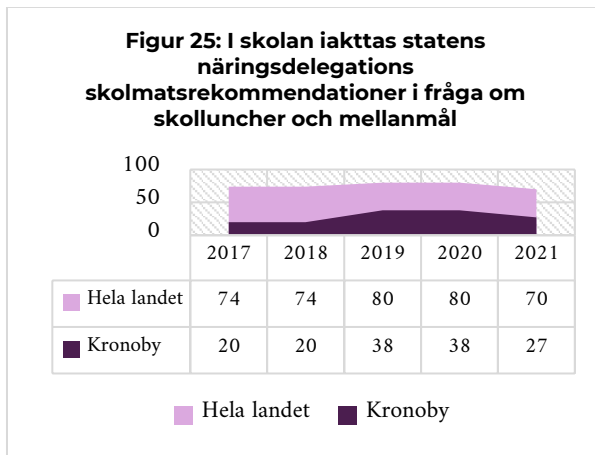

(Sotkanet, 2022)

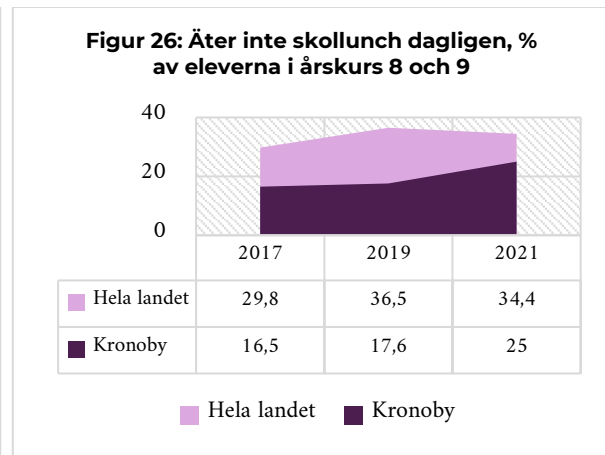
Att döma av figurerna 21–23 har ungdomarna rört på sig mer än normalt under pandemin, men samtidigt uppvisar Kronoby kommuns ungdomar upp sämre resultat än landet i genomsnitt. Detta tycks överensstämma med kommunens invånares medeltal vad gäller vårdperioder vid sjukhus som har uppstått till följd av fallolyckor (figur 24), där statistiken tyder på att kommuninvånarna har en längre återhämtningsperiod än genomsnittet och därmed en något sämre fysik. För att råda bot på detta har motionsrådgivaren t.ex. delat ut gratis halkskydd åt de äldre.

Beträffande statistik om kostintaget finns även här endast ungdomarnas statistik att ty sig till. När det gäller iakttagandet av Statens näringsdelegations skolmatsrekommendationer (se figur 25) återstår ännu synliggörande av det arbete som görs i skolorna. Positivt är att många unga väljer att äta den skolmat som serveras (se figur 26). Gällande kosten görs flera åtgärder inom bildningen: Det finns möjlighet till

frukost inom småbarnspedagogik, förskola och skolor. Förfrågningar gällande maten görs för att få så många som möjligt att äta den skollunch som serveras. Medlemmar utses till matråd och deras åsikter förs fram.

(Sotkanet, 2022)

(Sotkanet, 2022)

Inte bara ur en miljösynvinkel, men även rent hälsomässigt lönar det sig också att ta utsläpp i beaktan när det gäller invånarnas hälsa. Utsläppen påverkar exempelvis förekomsten av luftvägssjukdomar. Eftersom Kronoby är en landsbygdskommun är kommunens utsläpp relativt låga i förhållande till städer (se bild 1).

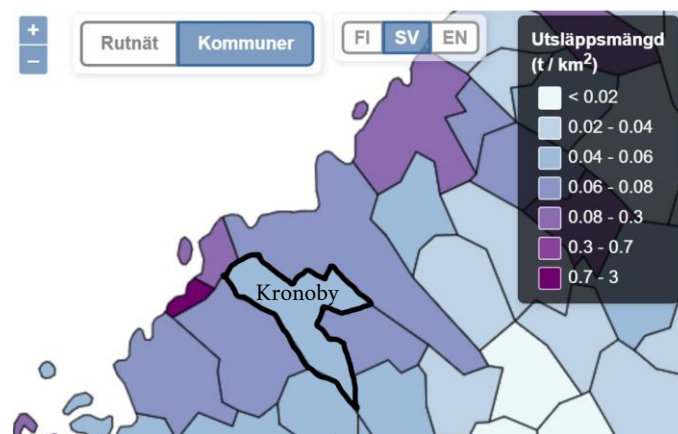
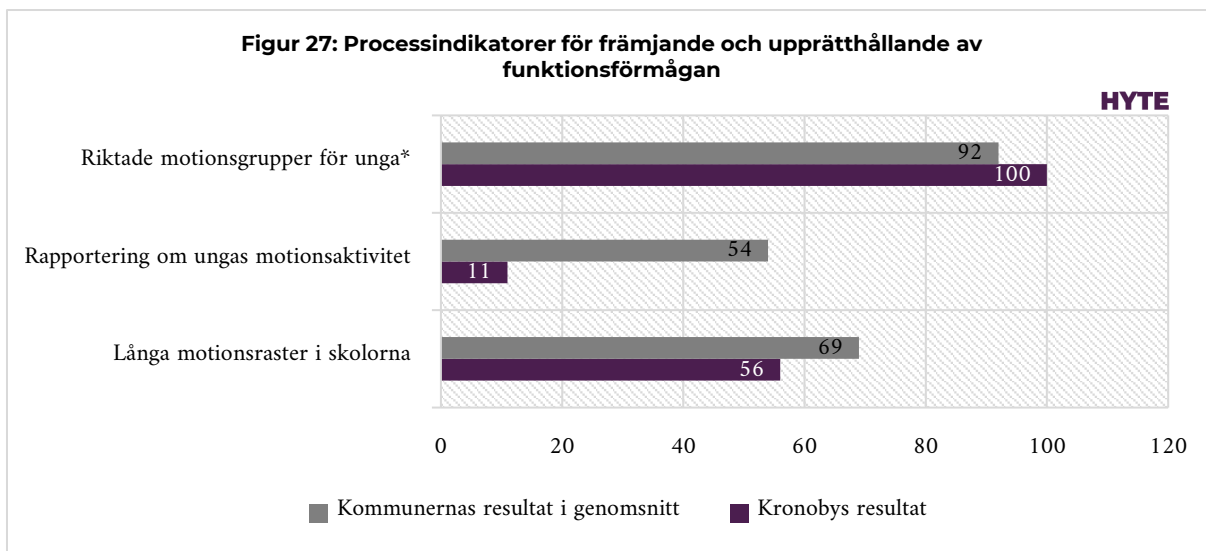

Bild 1: Kronoby kommuns utsläpp (Miljöförvaltningen, 2022)

I figur 27 ges ytterligare några indikatorer gällande fysisk hälsa i Kronoby: Dessa berör de ungas aktivitet. Även här bör läsaren förhålla sig kritisk till resultatet 100, eftersom det inte framgår av statistiken ifall indikatorn i fråga uppfylles helt eller enbart delvist.

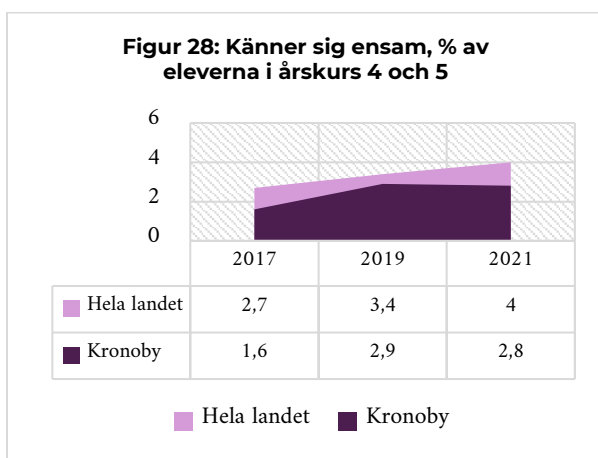

* Resultatet 0 = indikatorn uppfylles ej. Resultatet 100 = indikatorn uppfylles helt eller delvist. ([TEAvisari, 2020–2022](#))

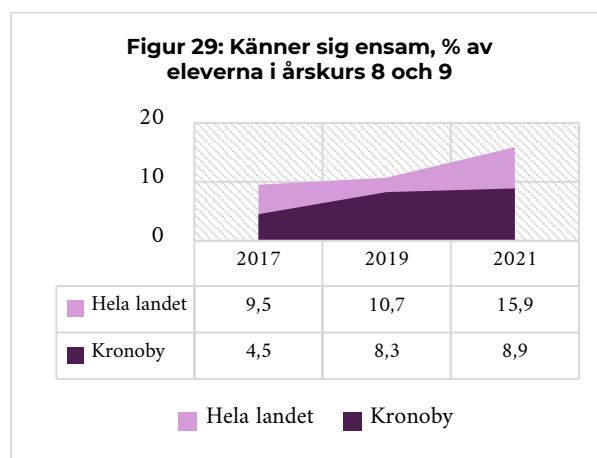
Angående indikatorn ”Riktade motionsgrupper för unga” har alternativet erbjudits, men inga grupper har ordnats p.g.a. bristande intresse. Pausgymnastik är bevisligen bra för inlärningen och här kunde vi bli ännu bättre. Långa motionsraster erbjuds, men de är inte alltid t.ex. ledda av personalen. Denna välfärdsberättelse är ett led i att förbättra rapporteringen gällande ungas hälsa och välfärd.

2.5 Främjande av delaktighet

Känslan av tillhörighet och delaktighet i samhället betyder mycket för det egna välmåendet. Figurerna 28–30 nedan visar att elever relativt sällan känner sig ensamma i Kronoby, vilket tyder på att elevernas känsla av delaktighet är hög. På den här punkten är Kronobys resultat också bättre än Finlands medeltal.

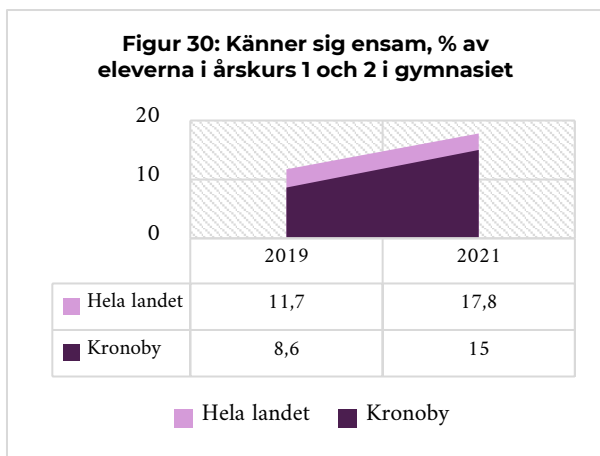

([Sotkanet, 2022](#))

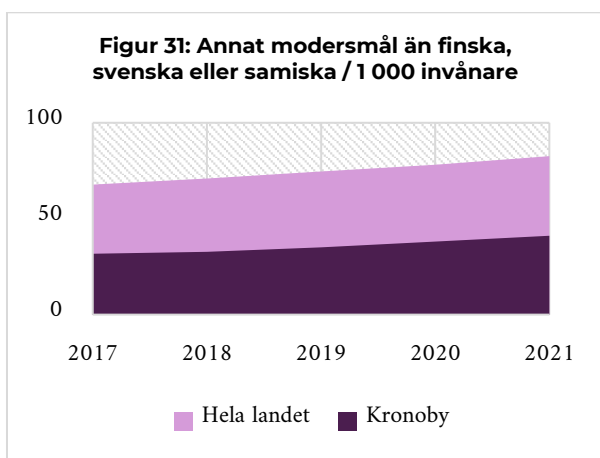
([Sotkanet, 2022](#))

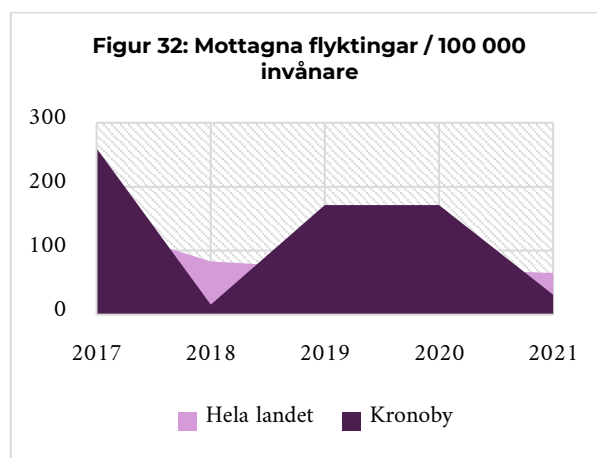

(Sotkanet, 2022)

Inkludering berör naturligtvis även nyinflyttade till kommunen. Gällande integration, till exempel, är statistiken begränsad, men figurerna 31–32 nedan ger ändå en överblick över invandringen till Kronoby. Ett exempel på en konkret åtgärd som gjorts för att främja integrationen är anordnandet av stickcafé på Ånyo Loppis & Café.

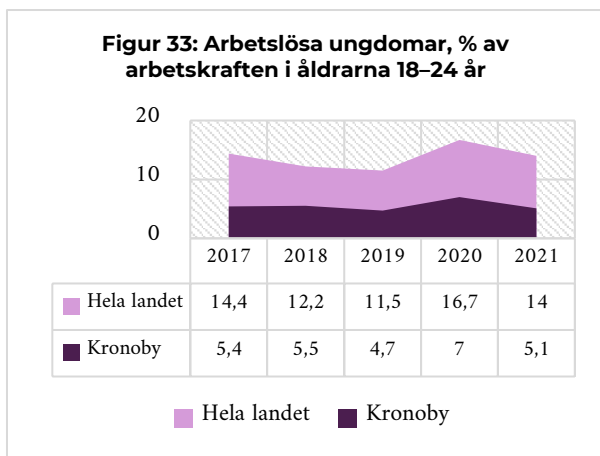

(Sotkanet, 2022)

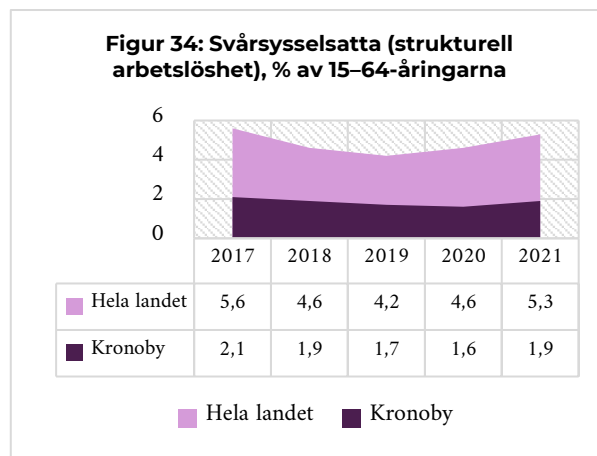

(Sotkanet, 2022)

Att ha ett jobb och en uppgift i samhället påverkar delaktigheten. I Kronoby kommun är sysselsättningsgraden god, vilket avspeglar sig i figurerna 33 och 34. Både gällande arbetslösa unga och svårt sysselsatta 15–64-åringar ligger Kronoby kommun betydligt bättre till än andra kommuner.

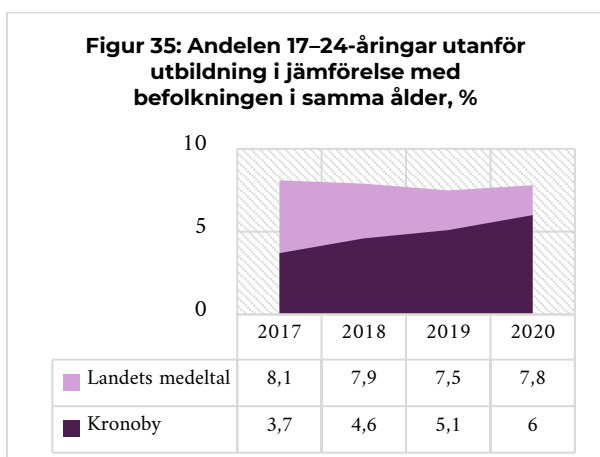

(Sotkanet, 2022)

(Sotkanet, 2022)

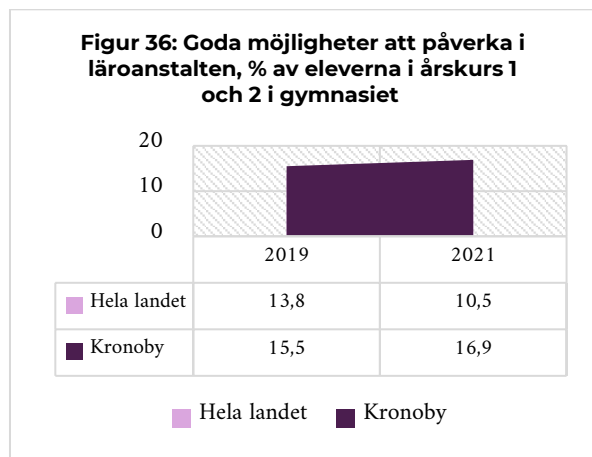
Utanförskap i samhället går att skönja i statistiken över andelen 17–24-åringar som är utanför utbildning: Samtidigt ökar deras andel inom kommunen (se figur 35). I Kronoby är utanförskapet betydligt lägre än i övriga kommuner.

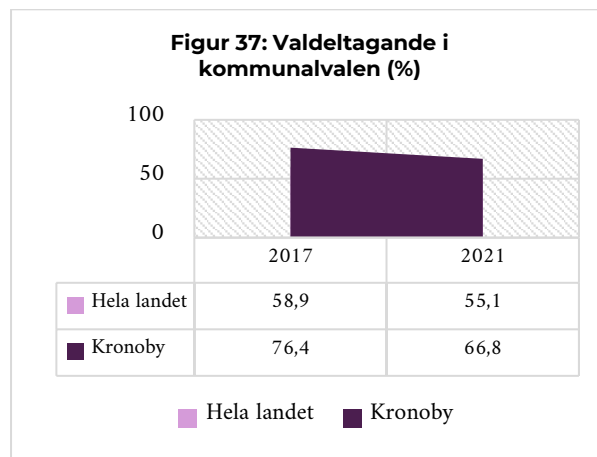
(Sotkanet, 2022)

När det gäller politisk delaktighet i kommunen kan det konstateras att invånarna upplever sig ha goda påverkningsmöjligheter (se t.ex. figur 36) och aktivt utövar sin rösträtt (se figurer 37–39). De senaste åren har kommunen också haft högre valdeltagande i samtliga val vid jämförelse med landets kommuner i medeltal. Vid närmare analys av kommunalvalsstatistiken år 2021 går det att skönja att kvinnornas valdeltagande är högre än männens: Kvinnor som röstar i Nedervetil röstningsområde uppvisar ett speciellt högt valdeltagande, medan männen är något mera aktiva röstare i Terjärv röstningsområde (se figur 40). När det gäller förhandsröstning är kvinnors valdeltagande speciellt hög i Kronoby och Terjärv röstningsområden (se figur 41). I Kronoby kommun verkar tre aktiva påverkansorgan som språkrör för olika befolkningsgrupper: nämligen äldrerådet, ungdomsfullmäktige och rådet för personer med funktionsvariation. För att främja delaktigheten i kommunens verksamhet bland invånarna har en

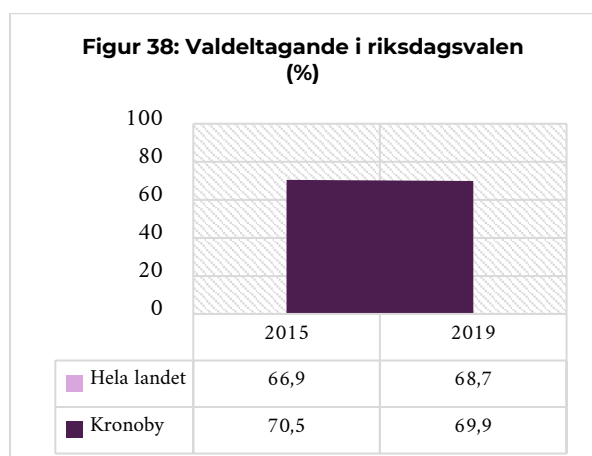
feedbackfunktion tagits i bruk på kommunens webbsida. På så vis har invånarna möjlighet att på ett enkelt och snabbt sätt bidra med goda idéer och ge respons. Andra åtgärder som görs på den här fronten är exempelvis att invånarenkäter görs med jämna mellanrum och medborgarträffar hålls regelbundet.

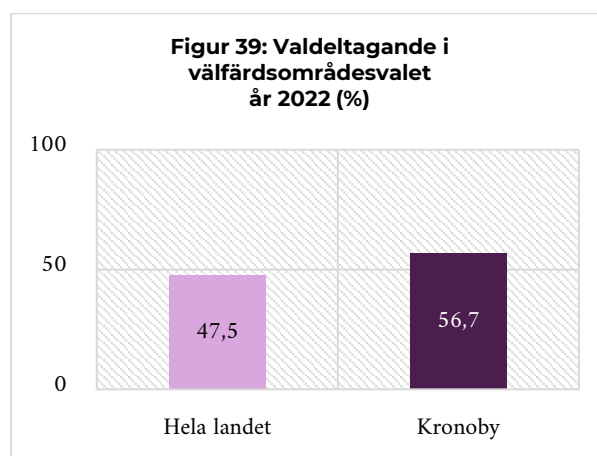
(Sotkanet, 2022)

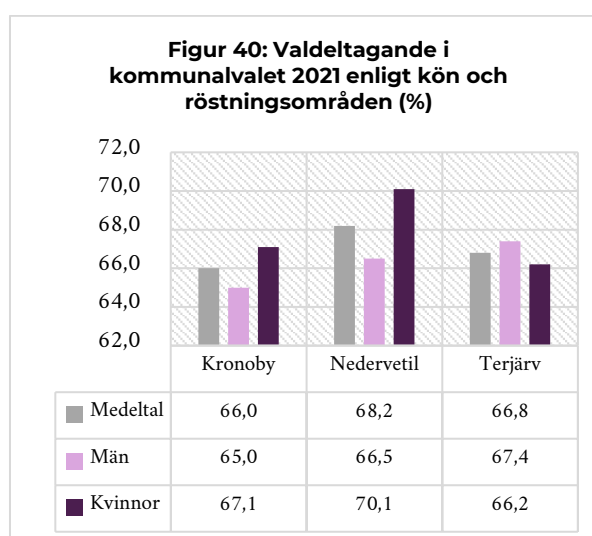
(Sotkanet, 2022)

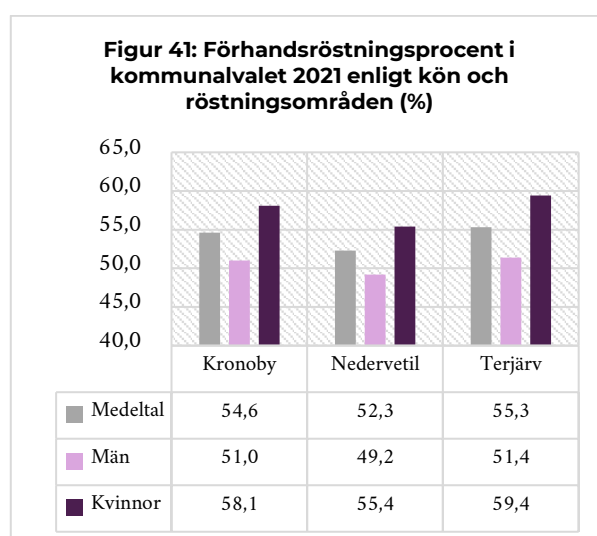
(Sotkanet, 2022)

(Sotkanet, 2022)

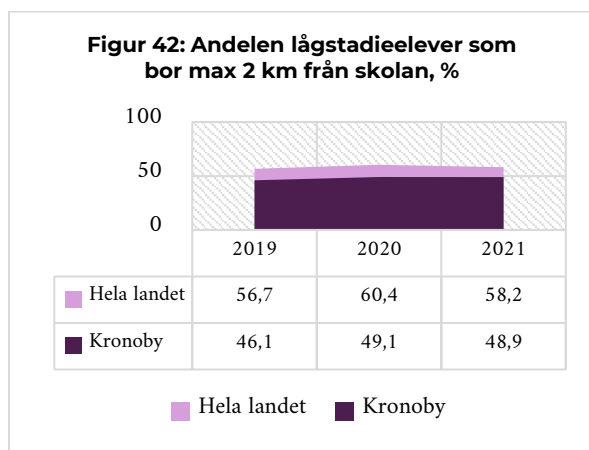

(Statistikcentralen, 2022)

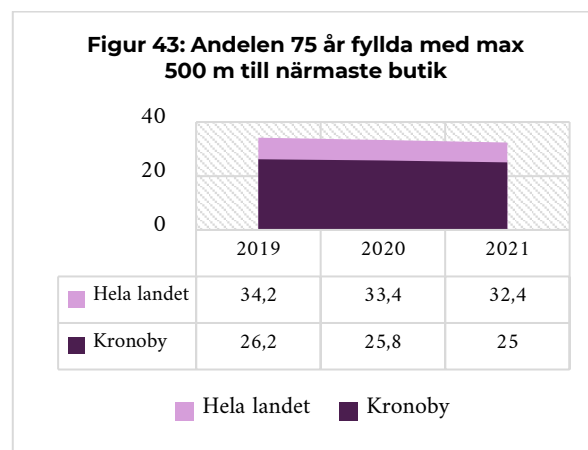

(Statistikcentralen, 2022)

I vår avlånga kommun finns det långa sträckor mellan byarna. Detta medför att kommuninvånarna kan behöva ta sig lite längre sträckor för sin service. Graferna nedan visar avstånden till skolor (figur 42) och mataffärer (figur 43). Tabell 1 ger en indikation gällande avståndet till museum.

([Liiteri, 2022](#))

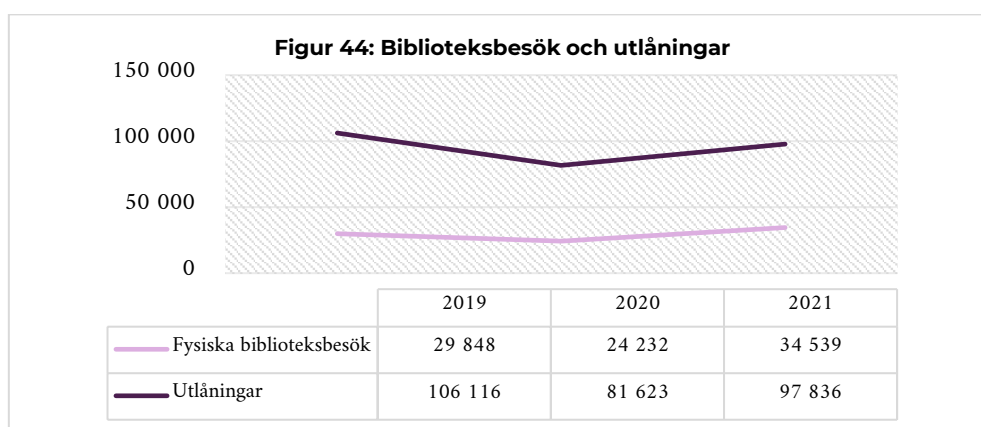
([Liiteri, 2022](#))

Tabell 1: Invånarnas avstånd till museum

	Andelen invånare som bor max 1,5 km från ett museum	Andelen invånare som bor max 3 km från ett museum	Andelen invånare som bor max 10 km från ett museum	Andelen invånare som bor max 20 km från ett museum
Kronoby	0,0 %	0,0 %	0,2 %	53,9 %
Hela landet	6,8 %	12,8 %	25,8 %	42,7 %

Obs! I statistiken ingår endast museum som är verksamma på heltid. ([Statistikcentralen, 2018](#))

Att ta del av kultur- och idrottsupplevelser är ett sätt att känna sig delaktig och social. Statistik över kommuninvånarnas tillgång till kultur och idrott hittas i följande figur (44) och tabeller (2-4).

([Biblioteken.fi, 2022](#))

Tabell 2: Undervisningstimmar inom kultursektorn vid folkhögskolor / 1000 invånare

	2016	2017	2018	2019	2020
Kronoby	4 033	4 056	3 866	3 622	3 160
Hela landet (tot.)	1 077 282	1 070 929	1 074 577	1 056 512	895 668

([Vipunen, 2020](#))

Tabell 3: Idrottsmöjligheter i Kronoby kommun och landets kommuner i genomsnitt

	Folkmängd	Idrottsareal (m ²)	Medeltal av idrottsareal (m ²)	Antal av platser med idrottsareal information	Idrottsruttens total längd (km)	Medeltal av idrottsruttens längd
Kronoby	6 428	71 026	3 228	22	47	3,36
Landets medeltal	17 933	132 284	2 644	58,65	179	7,88
	Antal av platser	Antal av platser/1000 invånare	Idrottsareal (m ²)	Idrottsareal m ² /invånare	Idrottsruttens total längd (km)	Idrottsruttens totalt längd km/invånare
Kronoby	97	15,09	71 026	11,05	47	0,0073
Landets medeltal	139	15,24	132 284	12,32	179	0,03

([Lipas, 2022](#))

Tabell 4: Evenemang ordnade i kommunen

Evenemang och användarutbildning	2019	2020	2021
Evenemang	39	22	52
Antal evenemang som biblioteket varit huvudansvarig för	31	11	18
Litteratur och läsfrämjande arbete: antal evenemang	71	36	71
Litteratur och läsfrämjande arbete: antal deltagare	2 286	1 787	3 032
Evenemang med världsåskådnings- eller samhällstema: antal evenemang	0	0	0
Evenemang med världsåskådnings- eller samhällstema: antal deltagare	0	0	0
Andra kulturevenemang: antal evenemang	0	1	1
Andra kulturevenemang: antal deltagare	0	41	78
Andra evenemang: antal evenemang	8	2	3
Andra evenemang: antal deltagare	459	7	29
Sammanlagda antalet deltagare i evenemangen	1 823	1 084	1 641
Antal evenemang som andra kommunala aktörer ordnade i biblioteket	1	0	2
Antal evenemang som utomstående ordnade i biblioteket	5	11	32
Antal evenemang som utomstående ordnat utanför biblioteket och som biblioteket deltagit i	2	0	0
Utställningar	7	2	6

([Biblioteken.fi, 2022](#))

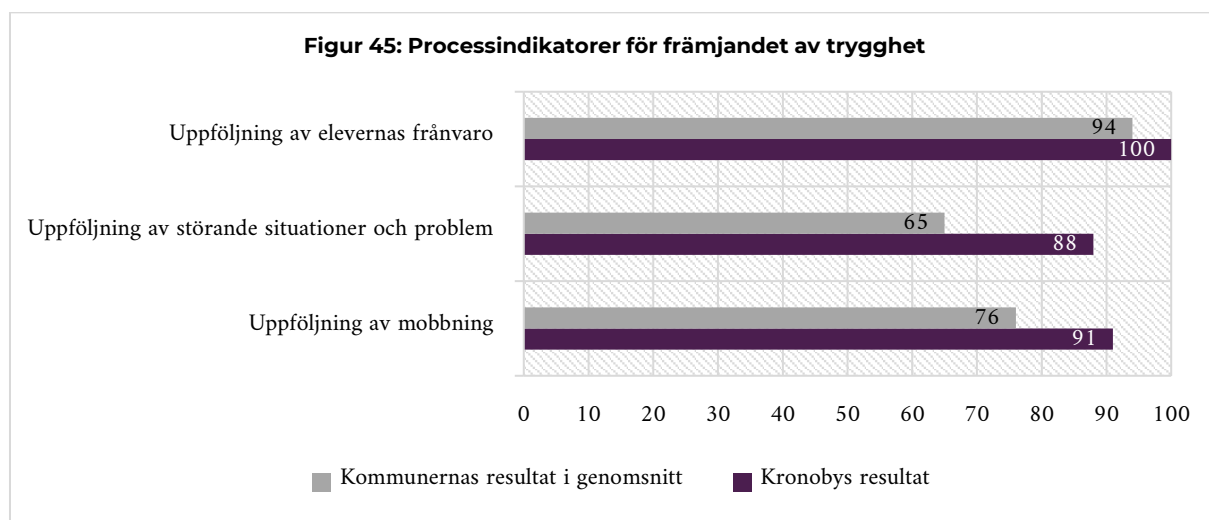
När det gäller kulturevenemang, erbjudna kurser och biblioteksbesök ses en tydlig dal i statistiken under pandemins första år (år 2020): Dalen förblev dock kortvarig och statistiken pekar upp igen. Under år 2022 har kommunen t.ex. tagit i bruk det s.k. Kaikukortet som ger mindre bemedlade invånare möjlighet att ta del av avgiftsfria motions- och kulturupplevelser. När det gäller idrottsmöjligheter erbjuds det mångsidiga alternativ för invånarna. Ett exempel på en kurs som har anordnats för att främja delaktighet

är en cykelkurs för vuxna i kommunen som inte lärt sig cykla. I kursen deltog främst kvinnor med invandrarbakgrund. Flera av kursens deltagare lärde sig cykla och till och med köpte en egen cykel.

2.6 Främjande av trygghet

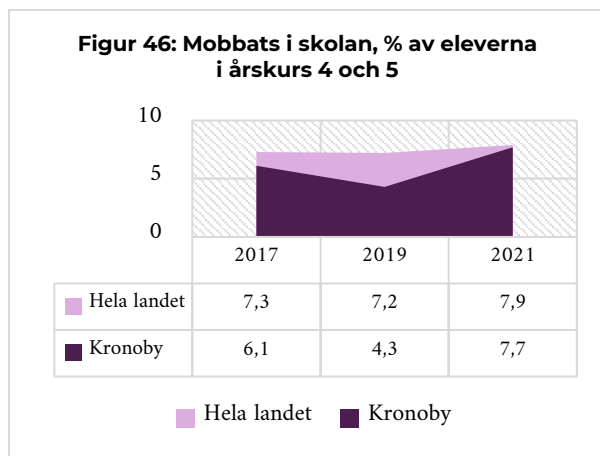
Kronoby ska förbli en trygg kommun att bo i. Att ”alla känner alla” ses som en god grund för trygghet.

På den här punkten uppvisas särskilt goda resultat – framför allt i skolorna. I figur 45 nedan lyfts åtgärder fram som syftar till att öka tryggheten i kommunens skolor. Nytt för läsåret 2021–2022 var att Wilma-alerten togs i bruk som en del av ett skolnärvaroprojekt. Numera rapporterar Wilma-alerten genast till klassföreståndaren ifall elever uppnår gränserna för 30, 60, 90 respektive 120 veckotimmars frånvaro. En handlingsplan för hur lärarna ska agera ifall gränserna uppnås har uppgjorts och tagits i bruk år 2022.

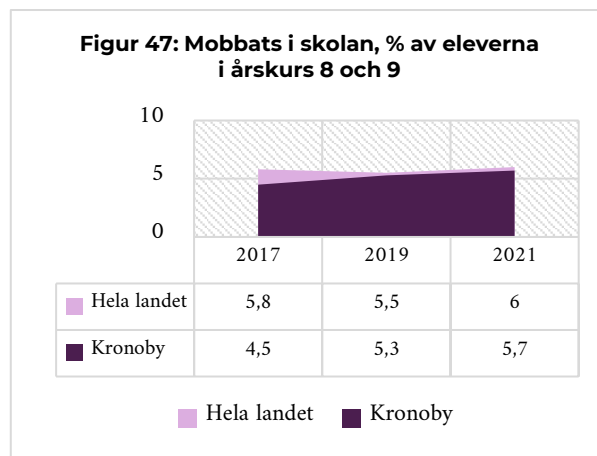

(TEAvisari, 2020–2022)

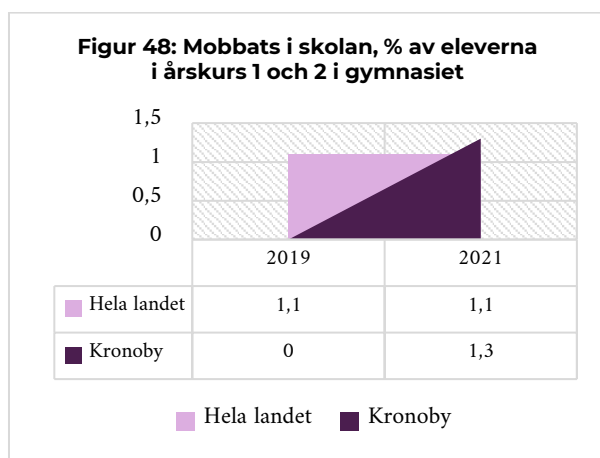
Fastän kommunens processindikatorer tyder på att få unga utsätts förekommer det fortfarande mobbning i skolorna, men Kronobys resultat ligger under medeltalet i landet, vilket är positivt (se figurer 46–48). I de yngre åldrarna upplever eleverna mer än i det övriga landet svårigheter att prata med vårdnadshavarna (se figurer 49–51), vilket i sin tur också kan försvåra förebyggandet av mobbning.

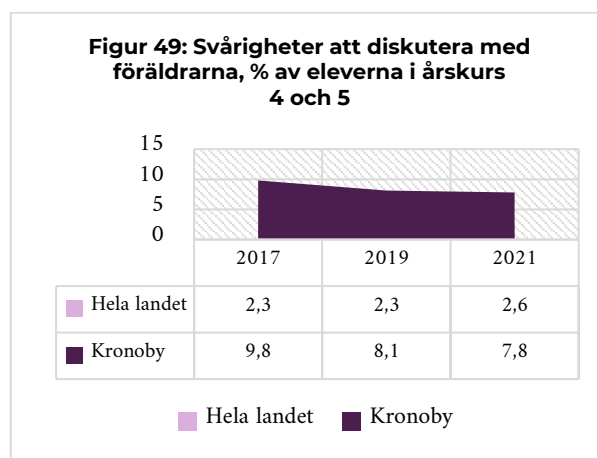
(Sotkanet, 2022)

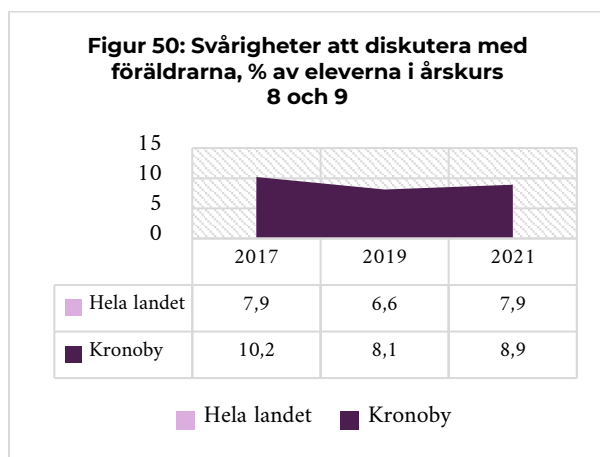
(Sotkanet, 2022)

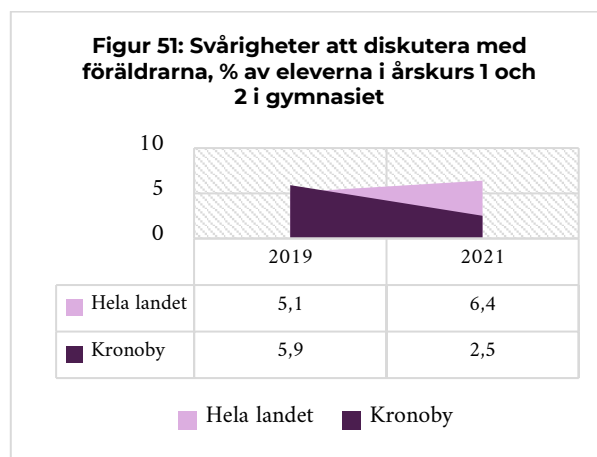
(Sotkanet, 2022)

(Sotkanet, 2022)

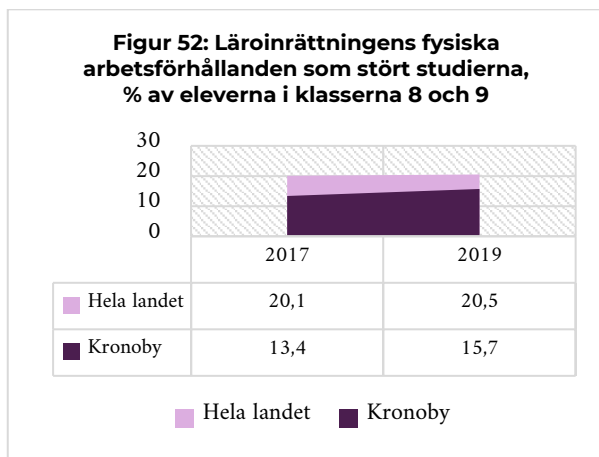
(Sotkanet, 2022)

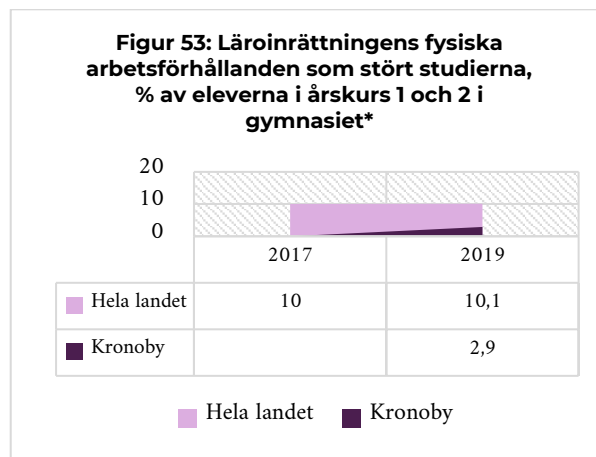
(Sotkanet, 2022)

Att få jobba ostört i klassen är viktigt. Statistik för åren 2020–2021 finns inte tillgänglig när det kommer till arbetsförhållandet i klassen, så i stället bifogas statistik från år 2017 och 2019. Statistiken visar att arbetsförhållandena i Kronobys skolor är bättre än i övriga landet i genomsnitt (se figurer 52–53). När det gäller att skapa trygghet i skolan bör även skolcoachens arbete lyftas fram: Vikten av att ha en trygg

person att vända sig till har en betydande roll. I Kronoby kommun anställdes en skolcoach för första gången hösten 2020. Skolcoachen är numera också aktiv på sociala media, vilket gör att tröskeln att ta kontakt är låg.

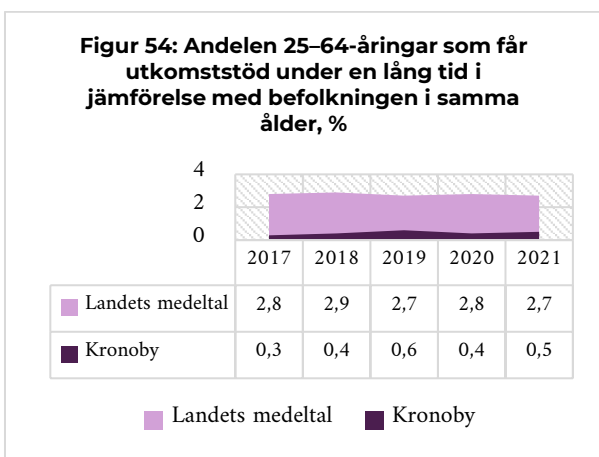

(Sotkanet, 2022)

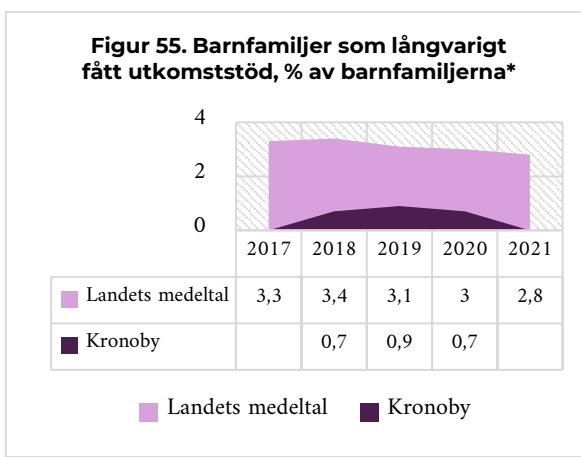

*Tomt = data saknas. (Sotkanet, 2022)

Att känna att pengarna inte räcker till kan vara en stor press som också påverkar den ekonomiska tryggheten. Även mindre bemedlade ska ha möjlighet till nya upplevelser och en bra fritid. En indikator på att det finns hem där pengarna inte räcker till är andelen personer som lyfter utkomststöd för att täcka sina kostnader (se figurer 54 och 55). I Kronoby kommun ligger andelen betydligt lägre än i kommunerna i genomsnitt, vilket kunde indikera att invånarna har en relativt god ekonomi.

(Sotkanet, 2022)

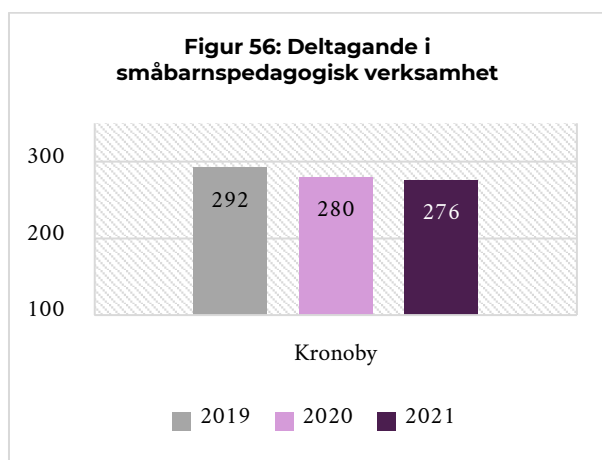

*Tomt = uppgifter saknas. (Sotkanet, 2022)

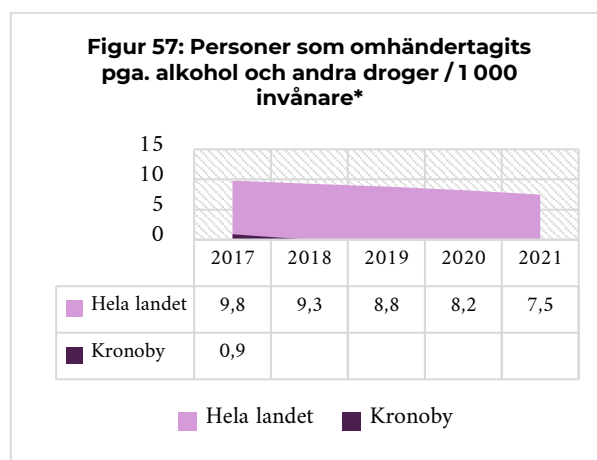
Småbarnspedagogisk verksamhet innebär en ekonomisk trygghet för barnfamiljer. I Kronoby kommun är detta ett område där det sker stora satsningar. Inom kommunen används t.ex. FHille-programmet för att underlätta övergången från småbarnspedagogik till (för)skolan. Statistik över deltagandet i småbarnspedagogiken ses i figur 56. Information om omhändertagna barn finns inte att få från Sotkanet

sedan 2017 (se figur 57): Det förklaras inte ifall avsaknaden av statistik beror på för få fall (det vill säga att statistiken skulle bli för utpekande) eller för att mätningar inte har gjorts.

(Varda, 2022)

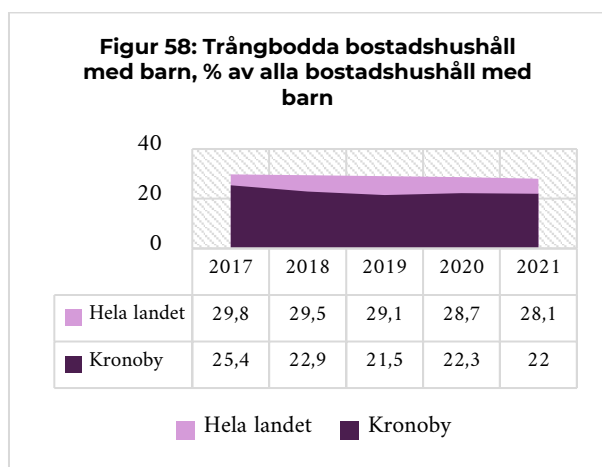

*Tomt = uppgifter saknas. (Sotkanet, 2022)

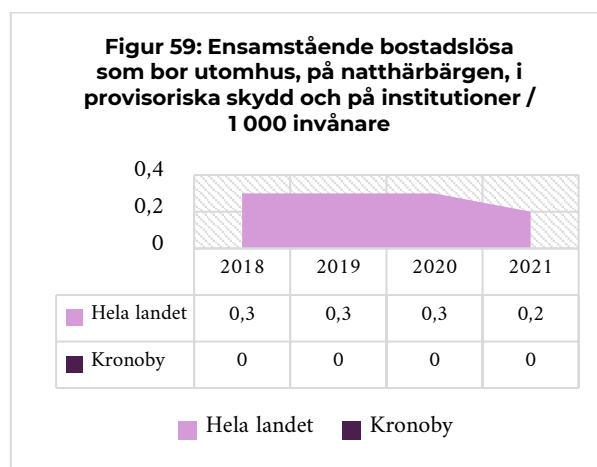
I samarbete med Kronoby bostäder och Heimsjöleden erbjuder kommunen förmånliga hyresbostäder i alla tre byacentren (se tabell 5). Barnfamiljer bor på relativt stora ytor, men alla har tyvärr inte den möjligheten (figur 58). I Kronoby bor färre invånare trångbott än i landets medeltal. I kommunen finns inga bostadslösa registrerade (figur 59).

Tabell 5: Kommunalt ägda hyresbostäder

Område	Antalet hyresbostäder
Kronoby	47 st.
Nedervetil	27 st.
Terjärv	45 st.

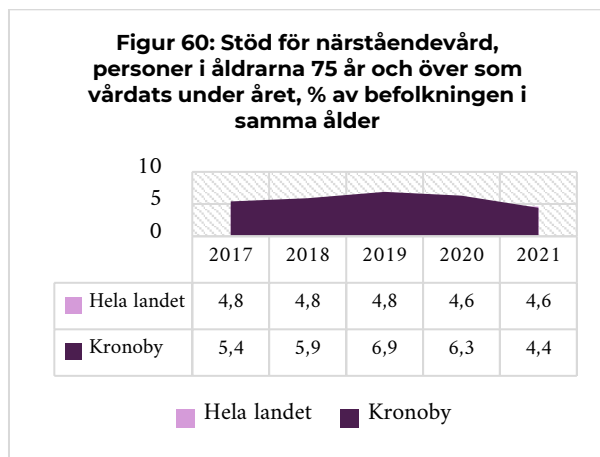

(Sotkanet, 2022)

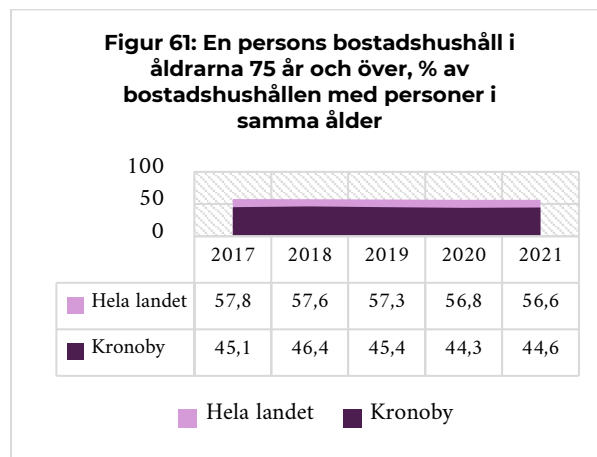

(Sotkanet, 2022)

Möjligheten till närståendevård används, vilket ger äldre tryggheten att kunna bo hemma längre (se figur 60). I Kronoby kommun bor färre äldre ensamman än i övriga landet (se figur 61). Flera äldre gör själva valet att bo hemma, samtidigt kan det finnas äldre som också upplever det otryggt att bo ensamman.

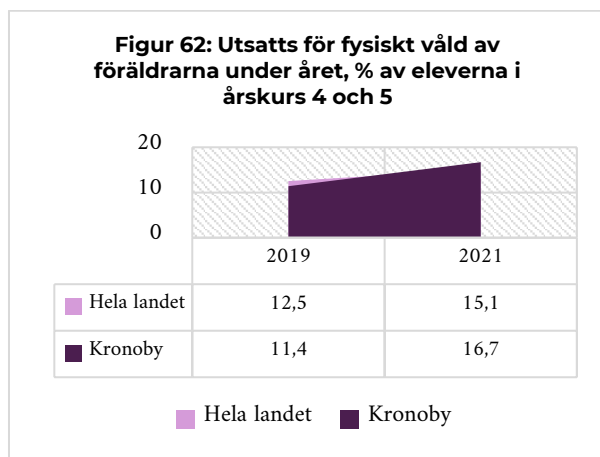
(Sotkanet, 2022)

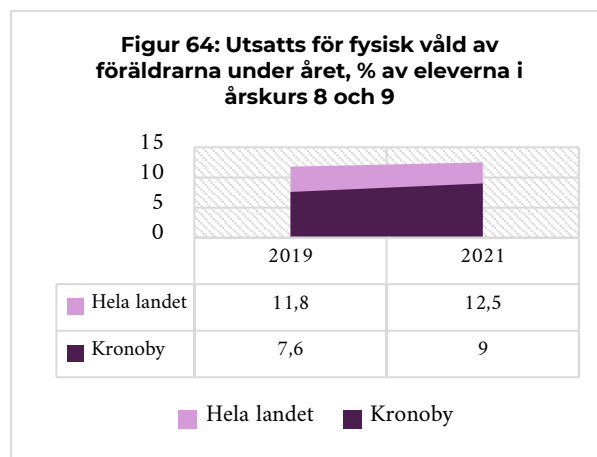
(Sotkanet, 2022)

För att bidra till ökad trygghet hos äldre ordnades Seniordagen för andra gången år 2022 som bland annat innehöll en föreläsning kring temat övergång till pensionärlivet samt information om första hjälpen i vardagen. Även mat och kaffe, boccia-spel och promenad stod på agendan.

Slutligen ger figurerna (62–69) en överblick gällande statistik som berör olyckor, äventyrande att trafiksäkerheten, våld och brott. Av figurerna låter det sig bland annat utläsas att brott och trafikolyckor förekommer, men betydligt mer sällan än i landet överlag, vilket är positivt. Enligt figurerna (62–64) är det speciellt barn i åk 4–5 som upplevt våld i hemmen. Därtill är statistiken gällande äventyrande av trafiksäkerheten är oroande. I jämförelse med övriga landet uppvisar Kronoby kommun en stor förekomst av dessa fall.

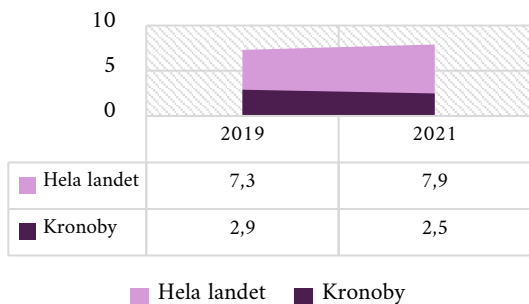

(Sotkanet, 2022)

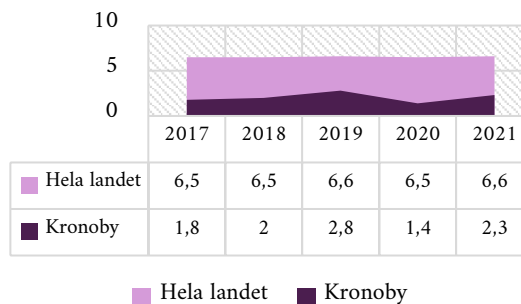
(Sotkanet, 2022)

Figur 63: Utsatts för fysisk våld av föräldrarna under året, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet

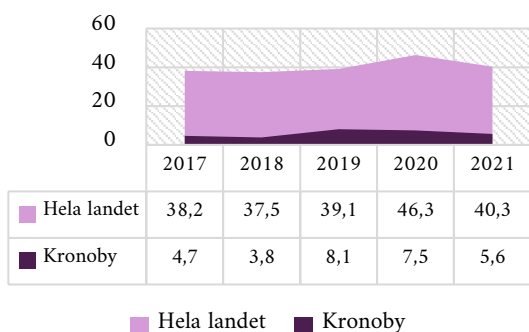
(Sotkanet, 2022)

Figur 65: Brott mot liv och hälsa som kommit till polisens kännedom / 1 000 invånare

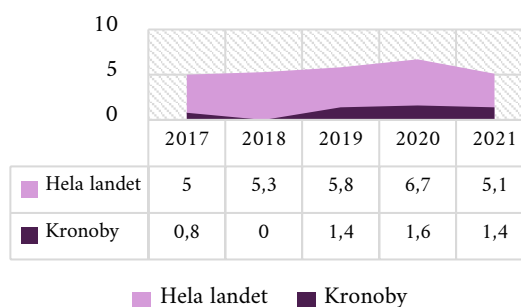
(Sotkanet, 2022)

Figur 66: Egendomsbrott som kommit till polisens kännedom / 1 000 invånare

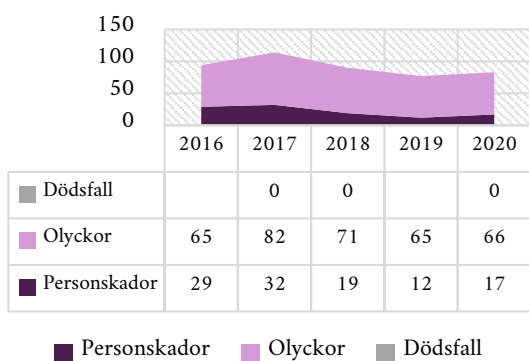
(Sotkanet, 2022)

Figur 68: Alla narkotikabrott som kommit till polisens kännedom / 1 000 invånare

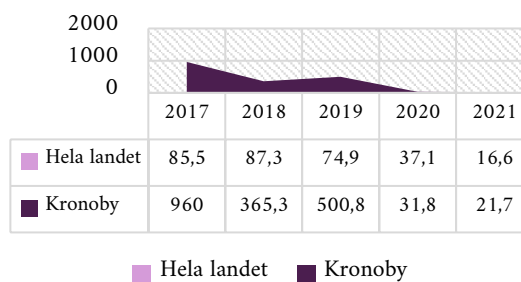
(Sotkanet, 2022)

Figur 67: Trafikolyckor*

*Tomt = 1-4 olyckor. (Onnettomuustietoinstituutti, 2022)

Figur 69: Äventyranden av trafiksäkerheten och trafikförseelser som kommit till polisens kännedom / 1 000 invånare

(Sotkanet, 2022)

3 Slutdiskussion

Främjandet av välfärd hos olika befolkningsgrupper är en av kommunens viktigaste uppgifter. Att etablera en hållbar fysisk, psykisk och social hälsa hos invånarna möjliggör både kortsiktiga och långsiktiga fördelar. Den centrala tanken bakom detta dokument är att det ska fungera som redskap vid kommunens beslutsfattande genom att visa på mål och åtgärder som kommunen jobbar med för att främja olika befolkningsgruppers hälsa och välfärd. Valfärdsplanen och välfärdsberättelsen kan användas som grund för beslut, förslag på prioriteringsordning av åtgärder samt som en översiktlig utvärdering av kommunens verksamhet. Med andra ord möjliggör uppgörandet av dessa en optimering av kommunens resurser.

Det som kan konstateras baserat på analysen är att generellt sett uppvisar invånarna i Kronoby kommun en god hälsa – i många fall också bättre än landet i genomsnitt. Av de grafer som utgör resultatindikatorer och som finns inkluderade i välfärdsberättelsen uppvisar ca 65 % ett något eller ett mycket bättre resultat än övriga landets medeltal. Gällande de grafer där resultaten är mindre positiva är förhoppningen att genom att jobba sig fram till de i välfärdsplanen uppställda målen kommer resultaten se ännu bättre ut om några år.

Källor

- Biblioteken.fi (2022) = *Statistik för allmänna biblioteken i Finland*. Tillgänglig: <https://tilastot.kirjastot.fi/?lang=sv&orgs=113&years=2019,2020,2021&stats=107>
- HIS (2021) = *Hälsa i skolan*. Institutet för hälsa och välfärd. Tillgänglig: https://sampo.thl.fi/pivot/prod/sv/ktk/ktk1/summary_perustulokset2
- Hälsa- och sjukvårdslagen* (1326/2010). Social- och hälsovårdsministeriet. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2010/20101326#L1>
- Lagen om ordnande av social- och hälsovård* (612/2021). Social- och hälsovårdsministeriet. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2021/20210612#Lidm45949346009920>
- Liiteri (2022). *Tilastot*. Tillgänglig: <https://liiteri.ymparisto.fi/>
- Lipas (2022). *Idrottsanläggningar*. Tillgänglig: <https://www.lipas.fi/tilastot>
- Miljöförvaltningen (2022). *Utsläpp av luftföroreningar i Finland*. Tillgänglig: https://www.ymparisto.fi/sv-FI/Kartor_och_statistik/Utslapp_av_luftfororeningar
- Onnettomuustietoinstituutti (2022). *Liikennevahinkoraportti*. Tillgänglig: [https://tilastoportaali.vakes.fi/SASVisualAnalyticsViewer/VisualAnalyticsViewer_guest.jsp?reportName=Liikennevahinkoportti&reportPath=/6.%20Julkinen/1.%20Liikenne/Raportit/&reportViewOnly=true&reportContextBar=true%20\(Valitse%20%22Vammautuneet%20henkil%C3%B6t%22,%20Uusin%20tilasto%20vuosi%20ja%20oma%20kuntasi\)](https://tilastoportaali.vakes.fi/SASVisualAnalyticsViewer/VisualAnalyticsViewer_guest.jsp?reportName=Liikennevahinkoportti&reportPath=/6.%20Julkinen/1.%20Liikenne/Raportit/&reportViewOnly=true&reportContextBar=true%20(Valitse%20%22Vammautuneet%20henkil%C3%B6t%22,%20Uusin%20tilasto%20vuosi%20ja%20oma%20kuntasi))
- Social- och hälsovårdsministeriet (2016). *Bedömning av konsekvenserna av författningar med tanke på konsekvenser för människor*. Tillgänglig: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75242/03_2016_Bedomning_av_konsekvenserna_netti_kansilla_sv_B5.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Sotkanet (2022). *Statistikuppgifter om finländarnas välfärd och hälsa*. Institutet för hälsa och välfärd. Tillgänglig: <https://sotkanet.fi/sotkanet/sv/index> (Citerad 5.9.2022)
- Statistikcentralen (2022). *StatFin-databasen*. Tillgänglig: <https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/sv/StatFin/>
- Statistikcentralen (2018). *Päätoimisesti hoidettujen museoiden saavutettavuus museoyksiköittäin 2018 – Päätoimisesti hoidettujen museoiden saavutettavuus museoyksiköittäin 2018*. Tillgänglig: https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fpxhopea2.stat.fi%2Fsaakoiset_julka%2Fkultuuritilasto%2Fdata%2Ftau_13.2.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK (Citerad 1.12.2022)
- TEAvisari (2020–2022). Institutet för hälsa och välfärd. Tillgänglig: <https://teaviisari.fi/teaviisari/sv/index>
- THL (2022a) = Institutet för hälsa och välfärd. *Kommunens välfärdsberättelse*. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/ledningen-av-framjandet-av-halsa-och-valfard/valfardsledning/valfardsledningen-i-kommunen/kommunens-valfardsberattelse>
- THL (2022b) = Institutet för hälsa och välfärd. *Vanliga frågor om HYTE-koefficienten*. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/ledningen-av-framjandet-av-halsa-och-valfard/valfardsledning/valfardsledningen-i-kommunen/hyte-koefficienten-ett-incident-for-kommunerna/vanliga-fragor-om-hyte-koefficienten>
- THL (2022c) = Institutet för hälsa och välfärd. *HYTE-koefficienten – ett incitament för kommunerna*. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/ledningen-av-framjandet-av-halsa-och-valfard/valfardsledning/valfardsledningen-i-kommunen/hyte-koefficienten-ett-incident-for-kommunerna>

- THL (2022d) = Institutet för hälsa och välfärd. *Resultatindikatorer*. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/ledningen-av-framjandet-av-halsa-och-valfard/valfardsledning/valfardsledningen-i-kommunen/hyte-koefficienten-ett-incident-for-kommunerna/resultatindikatorer>
- THL (2022e) = Institutet för hälsa och välfärd. *Kommunledning*. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/ledningen-av-framjandet-av-halsa-och-valfard/valfardsledning/valfardsledningen-i-kommunen/hyte-koefficienten-ett-incident-for-kommunerna/processindikatorer/kommunledning> (Citerad 15.9.2022)
- THL (2022f) = Institutet för hälsa och välfärd. *Motion och idrott*. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/ledningen-av-framjandet-av-halsa-och-valfard/valfardsledning/valfardsledningen-i-kommunen/hyte-koefficienten-ett-incident-for-kommunerna/processindikatorer/motion-och-idrott> (Citerad 15.9.2022)
- THL (2022g) = Institutet för hälsa och välfärd. *Grundskola*. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/ledningen-av-framjandet-av-halsa-och-valfard/valfardsledning/valfardsledningen-i-kommunen/hyte-koefficienten-ett-incident-for-kommunerna/processindikatorer/grundskola> (Citerad 15.9.2022)
- THL (2022h) = Institutet för hälsa och välfärd. *Enkäten Hälsa i skolan*. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv/forskning-och-utveckling/undersokningar-och-projekt/enkaten-halsa-i-skolan/resultat-av-enkaten-halsa-i-skolan#region> (Citerad 15.9.2022)
- Vipunen (2020). Opetushallinnon tilastopalvelu. Tillgänglig: https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Tutkinton%20johtamaton%20koulutus%20-%20opetustunnit%20-%20koulutusala.xlsb
- WHO (2022) = World Health Organization. *Constitution*. Tillgänglig: <https://www.who.int/about/governance/constitution>
- Österbottens välfärdsområde (2022a). Regional välfärdsberättelse och välfärdsplan för 2023–2025 (under bearbetning).
- Österbottens välfärdsområde (2022b). *Kunnan hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisältö*, Asetusluonnos 3.10.2022 (under bearbetning).